

KOROŠKA KRONIKA

Izdaja Britanska obveščevalna služba. — Cena mesečno za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Posamezna številka 55 grošev.

Leto VI.

CELOVEC, 20. januarja 1950

Številka 3

Dokazi o sovjetski krivdi

Sovj. zastopnik obdolžen zaviranja avstr. mirovne pogodbe

Na konferenci zastopnikov štirih zunanjih ministrov, ki se je vršila pretekli petek v Londonu, so tri zapadne sile obdolžile Sovjetsko zvezo, da je ona kriva, ker ni prišlo do sporazuma glede avstrijske mirovne pogodbe. 248 sestankov so že imeli zastopniki štirih velesil in britanski zastopnik g. Mallet je v dolgem govoru poudaril, da so zapadne sile poizkusile vse, kar je v njihovi moči, da pride do sporazuma in da krivda za neuspeh ni na njihovi strani. Ameriški zastopnik g. Reber je rekel, da je zdaj jasno, da Sovjetska zveza ne mara skleniti avstrijske mirovne pogodbe. Vsi trije zastopniki zapadnih sil so izjavili, da se bodo posvetovali s svojimi vladami glede nadaljnjih korakov.

Petkovi seji je predsedoval Francoz g. Berthelot. Otvoril jo je z vprašanjem, stavljnim sovjetskemu zastopniku, g. Zarubinu, če je že prejel odgovor sovj. oblasti na Dunaju glede pogajanj med Avstrijo in Sov. zv. in pa kdaj se bodo verjetno ta pogajanja končala. Ta pogajanja se tičejo plačila za blago in delo, s katerim je Sov. zv. pomagala Avstriji po vojni. (Zapadne sile so se odpovedale sličenem odplačilu). Nato je g. Zarubin razložil, da je nemogoče predvideti, kdaj se bodo ta pogajanja na Dunaju končala. Francoški zastopnik pa je odgovoril, da kakor mu je znano, ni do zdaj še prišlo do nikakih sovjetsko-avstrijskih pogajanj, ker sovjetski izvedenci še vedno proučujejo avstrijske predloge, ki so jih prejeli 5. decembra lanskega leta. G. Zarubin je priznal, da je tako.

Ameriški zastopnik je poudaril, da je globoko razočaran in da po njegovem mnenju, sovjetski zastopnik ne razume dalekosežnega pomena svojega odgovora. Sovjetsko obnašanje pomeni, da je podpis avstrijske mirovne pogodbe spet odgođen in da se zasedbene čete še vedno ne morejo umakniti iz Avstrije. Opomnil je sovjetskega zastopnika, da je ravno on (Zarubin) mnogokrat poudarjal, koliko je Sovjetska zveza stori la za osvobodjenje Avstrije, za ustvaritev avstrijske suverenosti pa nima nikakega smisla. Ljudje se že posmehujejo pogajanjem zastopnikov, ker je vse, kar napravijo, le, da pri vsaki seji zagotavljajo drug drugemu, kako vroče žele skleniti mirovno pogodbo. Zapadne sile so pokazale dovolj dobre volje za sklenitev sporazuma in odkar so se sporazumeli glede člena o nemški imovini, so bile prepričane, da ne bo nikakih velikih ovir za podpis. Potem so zapadni zastopniki slišali, da pride do podpisa, ko bo dosežen sporazum glede plačila za sovjetsko blago in delo, ki ga je prejela Avstrija po vojni. Še kasneje so zvedeli, da ne more priti do sporazuma glede bistvenega določila v pogodbi, dokler se ne zaključijo dvostranski pogovori med Avstrijo in Sovjetsko zvezo.

Radi tega hoče zdaj g. Reber vedeti, kako morejo upati na sklenitev mirovne pogodbe, če je važen del njenih razgovorov izvzet iz delokroga pogajanj zastopnikov zunanjih ministrov in popolnoma odvisen od izvedencev, ki nimajo ničesar opraviti z zastopniki.

Zapadni zastopniki so pripravljeni znova dati zagotovilo, da imajo najboljšo voljo, da razpravljajo o vseh vidikih pogodbe, če bi imeli kako zagotovilo, da res pride do mirovne pogodbe in da v bodoče ne bo novih ovir.

Britanski zastopnik je tudi zagotovil prisotnim, da je njegova vlada napravila v zadnjih treh letih vse, kar je v njeni moči, da pride do pogodbe. Znova in znova so naleteli na razočaranja in na nepredvidene težkoče. Spomnil se je sovjetske obljube, da ne bo nikakih zaprek več, ko pride do sporazuma glede nemške imovine. Ali istega dne, ko so se zedinili glede člena o nemški imovini, je sovjetski zastopnik izjavil, da ne mo-

re sprejeti zapadnega osnutka za drugi člen pogodbe. Tako je postalo jasno dejstvo, da je od novembra meseca sem, postala sklenitev mirovne pogodbe odvisna od dunajskih razgovorov, na katere zapadni zastopniki nimajo nikakega vpliva. Jasno je, da so zapadne sile napravile vse v njihovi moči, da dosežejo sporazum in če ni nikakega uspeha, ni to nikakor njihova krivda.

G. Zarubin je odgovoril na te obtožbe, da Sovjetska zveza ni nič manj zainteresirana na mirovni pogodbi kot vsi drugi. Pred 2 letoma je bilo vsem tako mnogo ležeče na tem, da pride do pogodbe, ali vendar je trajalo 18 mesecev, da so sprejeli pravične sovjetske zahte-

ve glede nemške imovine. Položaj, v katerem se nahajajo danes, bi lahko že dosegli pred poldrugim letom; da ga ni, so, ni krivda Sovjetske zveze. Izrazil je obžalovanje glede dolgega trajanja sovjetsko-avstrijskih pogovorov na Dunaju, toda stvar ni tako enostavna kot je bilo prvotno mišljeno. Krivda za to ne leži na enem samem zastopniku, ki ne mara, da se sklene mirovna pogodba.

Končno so ostali trije zastopniki izjavili svoje nezadovoljstvo glede celotnega vprašanja in poudarili, da se bodo posvetovali s svojimi vladami glede načina, kako bi bilo mogoče najuspešnejše nadaljevati pogajanja. Vsi zastopniki se bodo spet sestali 20. januarja.

Po zadnjih vesteh z Dunaja, so baje popolnoma prenehala pogajanja glede avstrijskega plačila za sovjetsko blago in delo. Avstrijska vlada pripravlja izjavo, ki jo bo poslala zastopnikom zunanjih ministrov v Londonu, v kateri obrazloži nesmiselnost vseh poskusov, da nadaljujejo z dvostranskimi pogovori med Dunajem in Moskvo. Kakor pričakujejo, bodo izjavo prečitali v dunajskem parlamentu.

Bodočnost Daljnega Vzhoda

V glavnem mestu Colombo na otoku Ceylon-u se je vršila šestdnevna konferenca, na kateri so se zbrali in posvetovali zunanji ministri Britanske družine narodov. Veliko Britanijo je zastopal njen zunanji minister Bevin. Komunique, ki so ga objavili po zaključku konference, je v prvi vrsti pokazal, da ni nikake nedoslednosti med britansko politiko v zapadni Evropi in pa med njenimi vezmi z Britansko družino narodov. Dalje pravi končni komunique, da je postalo popolnoma jasno, da je v spremenjenih razmerah v Aziji glavni predpogoj za napredek izboljšanje gospodarskega položaja. Med drugimi priporočili, ki jih bodo predložili vladam Britanske družine narodov, je ustanovitev odbora vseh teh narodov, ki bo imel za nalogo, da izboljša položaj v jugo-vzhodni Aziji in bo imel prvi sestanek v Avstraliji.

Italija v novem letu

Težka preizkušnja De Gasperijeve vlade

Svečanim cerkvenim slovesnostim in romanjem, ki se pričnejo v svetem letu v Italiji, so kaj naglo sledili neredi v industrijskem mestu v Modeni in cela vrsta protestnih stavk, ki so se razširile iz takojmenovanih rdečih trdnjav v pokrajini Emiliji po vsem polotoku. Te demonstracije je ukazala Splošna delavska zveza, ki jo vodijo komunisti. Temu pa so se uprli nekomunistični sindikati in tako se je stavke udeležilo le manjše število delavcev, vendar pa je stavkovno gibanje tako splošno in dovolj močno, da pride do izraza komunistična napoved, da bo leto 1950 za Italijo leto kriz. Ti neredi prav gotovo sovpadajo s svetim letom, kot tudi ni slučajno, da spremljajo vse te dogodke napadi na vlake. Italijanski komunistični voditelj Togliatti hoče s svojimi somišljeniki doseči na ta način dvojne: prvič hočejo odvrniti romarje od tega, da bi potovali v Rim, drugič pa hočejo spraviti v zadrego in h krati oslabiti De Gasperijev režim.

Sedanji odstop De Gasperijeve vlade vsekakor ni posledica teh napadov. Sklep desničarskih socialistov, da bodo znova sodelovali z vlado po trimesečnem presledku, daje De Gasperiju še trdnjši položaj pri reorganizaciji njegove vlade na osnovi štirih strank kot doslej. Predsedniku so zopet poverili sestavo nove vlade in zagotovitev nadaljnega sodelovanja med krščanskimi demokrati, socialisti, liberalci in republikanci

nam daje vsekakor najboljše upanje, da bo lahko še nadalje ohranil sorazmerno politično trdnost, ki jo je država bila deležna skoro dve leti.

Na krmilu države bo potrebna odločna roka, vendar pa ne bo smela biti tako pripravljen na streljanje med policijo in demonstranti, kot se je to zgodilo sedaj v Modeni, kjer je vso neumnost plačalo življenje šestih delavcev, šestdeset pa je bilo ranjenih. Ti dogodki nam jasno pričajo, da preživlja vlada svoje najtežje preizkušnje.

Avstrijski škofje proti komunizmu

Pastirski pismo k dekretu glede komunizma

Avstrijski škofje so 17. novembra 1949 sklenili izdati z ozirom na vatičanski dekret glede komunizma svoje pastirsko pismo, ki so ga sedaj objavili. Škofje izjavljajo, da je to verski dokument. Cerkev obsoja komunizem, ker je materialističen in protikrščanski. Komunizem oropa človeka njegove svobode in ne priznava človeški osebnosti nobenih pravnih pravic, ker ni ta po njegovem mnenju nič drugega kot le kolo v sklopu stroja. Nauk komunizma odvzema zakonu in družini vsako svetost s tem, da ne priznava zakonskemu stanu zakonito pravnih obveznosti in postavlja zakon na položaj državljanske ustave.

Škofje opozarjajo na dejstvo, da poizkuša komunizem povsod, kjer pride na oblast, na radikalen način zatreti krščansko kulturo in vero in iztrebiti vsak spomin na njo, posebno v srcih mladine. Še povsod, kjer je prišel komunizem do oblasti so bili duhovniki in pripadniki verskih redov obsojeni ali pa na nečloveški način umorjeni. Preganjajo verne laike in jih obsojajo. To je komunizem v svoji resnični obliki.

„Ura odločitve je prišla. Ali se odločite za Kristusa ali proti njemu. Pred to veliko odločitve vas stavlja sedanost.“ S temi besedami zaključujejo škofje svoje pastirsko pismo.

Spet smrtna kazen v Sovj. zvezi

Po komunističnem mnenju „del boja za mir“

Radio Moskva je objavil vest „Tas-sa“, uradne sovjetske novinarske agencije, da je Sov. z. spet uvedla smrtno kazen za veleizdajo. Radio je nadalje pripomnil, da bodo od zdaj naprej kaznovani s smrtjo kaznjivi, ki so jo odpravili v Sovjetski zvezi maja 1947., „izdajalci svoje domovine, vohuni in saboterji“.

Nemški časopis „Neues Deutschland“, ki izhaja v sovjetski zasedbeni vzhodni Nemčiji, pravi glede te vesti, da je „jasno svarilo anglo-ameriškim vojnim hujšakom“, in da je znova uvedena smrtna kazen le „del sovjetske borbe za

mir, ki jo bodo radi tega toplo pozdravili vsi napredni ljudje.“

Ko so v Sovjetski zvezi ukinili smrtno kazen so navedli kot vzrok za ta ukrep med drugim tudi zvestobo ruskega naroda svoji deželi in vladi. Višinski je ob tej priliki izjavil, da je to „zgodovinski odlok“. „Ukinitev smrtni kazni dokazuje prednosti sovjetskega družabnega in državnega sistema...“, so bile njegove besede.

Odkar je Višinski izrekel te besede pred komaj tremi leti, izgleda, da sta se spremenila tako zvestoba ruskega naroda, kakor tudi sovjetski humanizem.

Titoizem na Japonskem?

Japonski komunist Ko Nakanishi se je postavil za koristi Kominforma proti sedanjim voditeljem japonske komunistične stranke in izjavil, da bo izvedel „upor proti izvršnemu odboru stranke“. Po njegovem mnenju se 80% članov japonske komunistične stranke upira diktaturi „vodstva“ in vse te namerava on zbrati in organizirati v „pravo komunistično“ stranko.

Njega in njegovega brata so 11. januarja izključili iz japonske komunistične stranke, ker je izjavil, da bi se morala stranka preusmeriti. Vse to se je dogodilo potem, ko so 58 let starega Zanzo Nozaka, intelektualnega voditelja ja-

ponskih komunistov napadli kominformisti, češ da so njegove ideje napačne. Nekateri člani stranke so ga zagovarjali in tako se je začel razkol.

Upor japonske komunistične stranke proti diktatu iz Kremlja je predmet velikega zanimanja v Beogradu. Uradni zastopnik jugoslovanske vlade je priznal, da nimajo v Beogradu dovolj vesti o položaju in razmerju med japonsko komunistično stranko in Moskvo. Rekel je: „Naše mnenje je, da bo način obnašanja proti nam izzval še več sličnih odmevov proti Moskvi in mi nismo edini in tudi ne zadnji, ki smo zavzeli svoje stališče.“

Politični pregled

POLITIČNI POLOŽAJ MAO TSE TUNGOVE VLADE

Kitajska komunistična vlada je izjavila, da je pripravljena vspostaviti diplomatske stike z Veliko Britanijo. Diplomatski stiki morajo temeljiti na podlagi enakosti in medsebojnih koristi ter na medsebojnem spoštovanju teritorialne nedotakljivosti in suverenosti.

Sovjetska zveza je odklonila pri seji Varnostnega sveta priznanje kitajskih nacionalističnih predstavnikov v dveh odborih ZN. Pred tem je že komunistična vlada Kitajske zahtevala, da se izključi iz Varnostnega sveta predstavnika nacionalistične kitajske vlade.

Varnostni svet je razpravljal na svoji seji o tem vprašanju in je odločil, da ostane stari zastopnik.

AMERIŠKI PARLAMENTAREC O OBNOVI DIPLOMATSKIH STIKOV S ŠPANIJO

Predsednik zunanjepolitične komisije ameriške predstavnike zbornice, John Kee, je izjavil pred Kongresom, da bodo v bodočnosti odnosi Zdrženih držav do Španije zaviseli od tega, kar bo napravila Španija sama za prilagoditev zpadnoevropskemu sodelovanju. Kee je rekel, da niso Španiji nikdar zanikali možnosti vstopa v sistem medsebojne podpore in sodelovanja med svobodnimi narodi. Toda Španija si je sama izbrala od vsega početka svojo osamljenost. Španija si sama zapira pot z značajem svoje vlade. Dejstvo, da je Španija protikomunistična, še ne zadošča, da bi bila vredna udeležbe pri Marshallovem načrtu, Atlantski pogodbi in načrtu za pomoč pri medsebojni obrambi.

IZJAVA DR. SCHUMACHERJA

Dr. Schumacher, socialistični vodja zapadne Nemčije, je govoril v Berlinu na sestanku, katerega se je udeležilo 10.000 oseb. Izjavil je, da je usoda Kitajske svarilo zapodnonemški zvezni republiki in Evropi. Nadalje je izjavil, da ne bodo socialisti nikdar pristali na enotno Nemčijo pod nacionalističnimi ali komunističnimi pogoji. K temu je pristavil, da skuša nedavno ustanovljena nacionalna fronta, katero so ustanovili komunisti, izrabiti nacionalna čustva Nemcev za širjenje komunističnih idej po zapadni Nemčiji.

PASTOR NIEMÖLLER IN RESNIČNOST

Nemški evangelski verski vodja, pastor Niemöller, se bavi v nekem članku, ki ga je priobčil norveški časopis „Cerkve in kultura“, z vprašanjem zadržanja cerkve med Vzhodom in Zahodom. Niemöller pravi, da je treba poudariti, da ne stoji cerkev v boju med Vzhodom in Zahodom niti na eni niti na drugi strani bojujočih se strank. „Cerkve se ne sme istovetiti z Zahodom, če vzame svojo nalogo resno.“

K temu pa izjavlja znani norveški verski vodja, škof Berggav, v istem časopisu, da pomeni Niemöllerjevo mnenje beg pred resničnostjo, ki je za kristjana neopravičljiv. Za pravega kristjana ne obstoja izbira med Zahodom in Vzhodom, kristjan more izbirati le med svobodo in tiranijo. Če se bori Zahod za svobodo in pravico, medtem ko Vzhod nadaljuje s tiranijo, potem je zadržanje cerkve jasno.

ZDRUŽENE DRŽAVE SO PRIPRAVLJENE POGAJATI SE S SOVJETSKO ZVEZO — TODA NE SAME

Stališče Zdrženih držav do Sovjetske zveze je znova poudaril načelnik tiskovnega urada zunanjega ministrstva, Michael McDermott v izjavi, ki je postala potrebna zaradi raznih poročil nemškega tiska, po katerih poizkušajo Zdržene države z razgovori s Sovjetsko zvezo postaviti most preko „jarka“ med Vzhodom in Zahodom. McDermott je izjavil:

„Po naši vednosti za zdaj ni niti uradnih niti neuradnih razgovorov. Kot so že ponovno izjavili razni funkcionarji tega ministrstva, so Zdržene države pripravljene razgovarjati se na vsakem

primernem kraju s Sovjetsko zvezo zaradi rešitve najvažnejših sporov.

Glavna današnja vprašanja pa se ne tičejo le sovjetskih odnosov z Zdrženimi državami, temveč tudi z ostalim svetom.

Kot smo že ponovno ugotovili, smo mi pripravljeni in želimo razpravljati o teh vprašanjih s Sovjeti, vendar se ne nameravamo o tem razgovarjati le sami z njimi, da bi nato poskušali vsiliti dvostranske rešitve glede vprašanj, ki se tičejo koristi drugih držav.“

VTISI BRITANSKIH POSLANCEV O JUGOSLAVIJI

Skupina britanskih parlamentarcev se je vrnila s svojega obiska v Jugoslaviji, ki je trajal dva tedna. „Ruski vpliv je popolnoma končan v Jugoslaviji“, je izjavil laburistični poslanec g. Norman Dodds. „Ljudje so povsod proti Kominformu. V celem sem videl le eno samo sliko Stalina, pač pa je Titova slika vsepovsod. Ko pa sem bil v Jugoslaviji leta 1945., sem našel tam prav toliko Stalinih slik kakor Titovih.“

„Jugoslovanski narodi stoje za Titom bolj odločno kakor kdajkoli in niti najmanjšega dvoma ni, da hočejo delati in živeti neodvisni od katerekoli druge sile, bodisi velike ali majhne. Na vse načine se trudijo, da postanejo kolikor mogoče samostojni. Obroki za živila so za 20% večji kakor so bili leta 1945. in bili bi še večji, če bi ne vložili toliko narodnega premoženja v zidanje novih tovarn. Dobro se zavedajo, da bodo v bližnji bodočnosti imeli od tega koristi.“

Dalje je izjavil britanski poslanec: „Industrijski razvoj Jugoslavije je eden največjih pojavov vseh časov in prepričan sem, da bo uspel. To dejstvo je ogromnega pomena za ves svet. Če se bo Jugoslavija razvila kakor se zdaj razvija, bo igrala nadvse važno vlogo pri ohranitvi miru v svojem delu sveta. S tem bo pa pomagala ohraniti mir tudi povsod drugod.“

„Hrvati, Srbi in Macedonci, ki so si bili pred vojno zagrizeni nasprotniki, delajo zdaj skupaj v slogi“, je pristavil g. Norman Dodds. „Nepozaben prizor je videti po vsej Jugoslaviji nešteto novih poslopij, industrijskih kakor tudi stanovanjskih. Danes imajo velike tovarne v krajih, ki niso prej nikdar videli industrije.“

„Tekom zadnjega leta so Jugoslavlani investirali 27% svojega narodnega dohodka v gradnjo in opremo industrije. Kaj sličnega ne najdete nikjer na svetu.“

Ob zaključku je britanski poslanec pristavil, da hočejo Jugoslavlani živeti v prijateljskih odnosih z vsemi državami, ki jih priznavajo kot enakovredne.

AVSTRIJSKI LIST UKINJEN

Na prvi letošnji seji Zavezniškega sveta na Dunaju so soglasno ugotovili zastopniki vseh štirih velesil, da je avstrijski dnevnik „Der Alpenruf“ prekršil odločbe, ki jih je izdal Zavezniški svet glede demokratičnega tiska v Avstriji oktobra meseca 1. 1945. Obsodba prekršitve se glasi: „Zavezniški svet je pronicil izvod lista „Der Alpenruf“ z dne 7. januarja 1950, ki izhaja v britanski coni Avstrije, v katerem je izšel odlomek iz knjige „Der grosse Rausch“ ter ugotovil, da je list prekršil odločbe Zavezniškega sveta, objavljene 1. oktobra 1945. glede demokratičnega tiska v Avstriji. V skladu s § 4 omenjene odločbe je svet sklenil, da prepove izhajanje lista „Der Alpenruf“ za dobo dveh mesecev.“

General Winterton, britanski visoki komisar za Avstrijo je obvestil ostale zastopnike Zavezniškega sveta pred sejo, da je, dokler ne pade odločitev glede te stvari od strani Zavezniškega sveta, prepovedal izhajanje omenjenega lista v britanski coni Avstrije do 18. januarja 1950.

DOBAVE ERP ZA AVSTRIJO

V preteklih 26 dnevih je prispelo v tržaško pristanišče 11 ladij s tovorom 37.453 ton dobav ERP za Avstrijo. Tovor je obstojal iz 34.961 ton pšenice, 1.965 ton slanine, 265 ton volne in 262 ton raznih drugih živil.

KOMENTARJI

PRED VOLITVAMI V GRČIJI „New York Times“

„Nujno je bilo in z ozirom na demokratična načela tudi potrebno, da se da grškemu ljudstvu sedaj, ko je v državi dejansko prenehala državljana vojna in oborožena komunistična revolucija pod sovjetskim vodstvom, možnost, da sama odloči o svoji bodoči usodi.“

Zato je sedaj poskrbela kriza v grški vladi, ki je trenutno sicer neprimerna, in je povzročila, da so postavili začasno vlado, razpustili parlament in proglasili nove državne volitve, ki bodo 19. februarja. Dejstvo, da so lahko že sedaj razpisali v Grčiji volitve, ki imajo dobre izgleda na uspeh, nam dokazuje, da se je ta država povrnila v bolj urejene razmere in daje zadoščenje Trumanovi doktrini, ki ji je to omogočila.

Nekateri ljudje so zaskrbljeni zaradi prezgodnjega datuma z ozirom na to, da so nekateri predeli Grčije v tem času po navadi še zasneženi, medtem, ko velja v drugih pokrajinah še preki sod. Toda pretežni del države je sedaj varen in svoboden. Gospodarstvo si je opomoglo in večina beguncev se je vrnila domov. Prometne zveze so zopet vzpostavljene med posameznimi pokrajinami. Tuje čete so zapustile deželo in tudi grško armado bodo zmanjšali.

Nove volitve bodo to pot izvedli brez nadzorstva tujih uradnih opazovalcev in bodo zato temeljita preizkušnja, v koliko znajo Grki sami slediti demokratičnemu razvoju. Če bodo volitve res poštene in svobodne in če bo volilni izid neoporečen in izven vsakega suma, ne bodo samo prepričljiv odgovor na vsa sovjetsko-komunistična podtikanja, da je sedanja vlada monarhofašistična, ampak bodo dale tudi pobudo vsem svobodoljubnim ljudem v sosednjih državah.

Seveda pa nove volitve ne bodo svobodne za komunistično stranko, ki se še vedno odkrito upira obstoječemu redu in še nadalje vzdržuje v tujini oborožene sile, katere lahko razpošlje po državi kot volilne agitatorje, da bi zaneli med ljudstvom nov upor.“

List zaključuje svoj članek z željo, da se bodo grški politični voditelji zavedali svoje težke odgovornosti, napraviti Grčijo res svobodno in demokratično.

PRED VOLITVAMI NA ANGLEŠKEM „Daily Graphic“

Angleški kralj je podpisal ukaz na priporočilo ministrskega predsednika, s katerim odloča, da bo v petek, 3. februarja, razpustil parlament. Novi parlament pa se bo zbral na prvo zasedanje v sredo, 1. marca. Njegova prva naloga bo izvolitev predsednika spodnje zbornice in zaprisega novih članov.

V zvezi s tem so se pojavili tudi že prvi komentarji v angleškem časopisu. „Daily Graphic“ piše o novih volitvah naslednje:

„Velika Britanija je demokratična država. Zato bo narod sam odločil o svoji usodi. Volili bomo svobodno kandidate, ki smo si jih sami izbrali. Mi nimamo

zvezanih rok, kot so jih imeli milijoni za železno zaveso, ki so mogli izbrati le dve možnosti — da rečejo da ali ne na uradno listo kandidatov komunističnega režima. Pri tem pa so se dobro zavedali, če rečejo ne, da se s tem sami obsodijo na počasno umiranje v koncentracijskem taborišču. Mi pa nismo svobodni samo v tem, da volimo po svoji izbiri, temveč imamo popolno svobodo tudi v tem, da lahko po svojih najboljših močeh prepričamo še druge, da bodo volili enako. Mi lahko delamo odkrito in brez strahu za tisto stranko in tiste kandidate, za katere sami hočemo. Smemo govoriti na javnih zborovanjih in lahko stavimo vprašanje tudi govornikom drugih strank. Lahko gremo prepričevati volivce o svojih nazorih po domovih, vendar pa to ni najobičajnejši način. Smemo razposlati tudi pisma in okrožnice. Vse to so predprave, ki jih imamo kot angleški državljani. So pa to tudi naše dolžnosti.“

NOTRANJE TEŽKOČE V SOVJETSKI ZVEZI

„Manchester Guardian“

Angleški list „Manchester Guardian“ je pred kratkim priobčil članek pod naslovom „Težkoče Sovjetske zveze“, v katerem pravi med drugim:

„Če imamo opravka s tako državo kot je Sovjetska zveza, kjer so vsa obvestila pod stvarno cenzuro, se je kaj težko izogniti mnenjem, ki se opirajo na nekoliko nezadostne stvarne podatke. Kljub temu pa je v zadnjem času prišlo do znakov, da tareta sovjetske oblasti v notranjosti države dve važni vprašanji: ukrajinski nacionalizem in pomanjkanje določene vrste strojev na važnih področjih sovjetske industrije, ki ji onemogoča, da bi zadostila nalogam, katere so ji naložili.“

Članek navaja nato nekaj primerov in zaključuje: „Verjetno se človeška narava maščuje nad strogostjo sovjetskega sistema. Če delavcem ni dana možnost, da zboljšajo svoje razmere, se pojavijo težnja, da bi manj delali in njihova marljivost peša. Ko je pa storilnost nižja kot določena norma, se birokrati, ki ne morejo prisiliti delavce, da bi več delali, poslužijo napačnih podatkov, da bi se izmotali iz zadrege. Potvorjene številke in odstotki so ena izmed hib komunistične birokracije.“

DELO OZN ZA ZAŠČITO MANJSIN

Podkomisija OZN za zaščito manjšin je v ponedeljek nadaljevala svoje razgovore o raznih oblikah razlikovanja ljudi na svetu in o načinu zajeze takega razlikovanja z ukrepi mednarodnega značaja.

Med sedanjim zasedanjem, ki se je začelo pretekli teden, je podkomisija priporočila, naj se pozove vse vlade, da dobavijo zakonodajne in drugačne primere, ki bi lahko omejili ali zatrli razlikovanje v pogledu narodnostnih in verskih, političnih in socialnih manjšin.

Priporočila podkomisije bodo nato prišla pred komisijo za človeške pravice.

Važno! — preberite!

V zadnjih tednih smo poslali onim naročnikom, ki so bili v zaostanku s plačilom naročnine, OPOMINE z 1 ali več položnicami (ako presega dolg vsoto 10 šil, da s tem omogočimo plačevanje v obrokih, ker bi nekateri najbrž težje plačali vse naenkrat). Nekateri od teh naročnikov pa so zadnje dni novembra oz. v prvi polovici decembra že plačali. Ker pa uprava lista ne dobi odrezkov položnic takoj s pošte, temveč potem banke, so mogoče nekateri naročniki dobili opomin, dasiravno so pred nekaj dnevi plačali zaostalo naročnino. Tem seveda sedaj ni treba ponovno plačevati, pač pa naj shranijo položnice za poznejše plačilo.

Obenem ponovno objavljamo cene lista: posamezna številka stane od 1. januarja t. l. 55 grošev. Mesečna naročnina pa ostane ista, t. j. 2 šil. mesečno. Kdor pa plača naročnino naprej, plača za četrt leta 5,50 šil., (namesto 6.—), za pol leta 10,50 šil. (namesto 12.—) in za celo leto 20 šil. (namesto 24.—).

Ponovno opozarjamo naročnike na nerednosti pri dostavljanju lista, katere povzročajo večinoma poštni uradi. Ako kdo ne prejme kake številke, naj zahteva na svoji pošti, da ona od naše uprave

zahteva manjkajoče izvide (če bi jih slučajno premalo prišlo). To so poštni uradi uradoma dolžni storiti. Ako pa tega ne bi hoteli storiti, nam to sporočite z navadno dopisnico ali v pismu ter javite, katere številke niste dobili, nakar Vam bo uprava radevolje isto nadomestila.

Ob tej priliki pa bi tudi radi opomnili na sledeče: uprava večkrat ne dobi dovolj točnih in razločno pisanih imen in naslovov, nadalje tudi večkrat ne izve pravočasno (ali pa sploh ne) izprememb naslovov pri preselitvah. Zato bi prosili vse, naj po možnosti kolikor mogoče razločno pišejo in točno izpolnijo poštno ploščico (nakaznico) in pri tem vedno vpišejo ime onega, ki je na list naročen.

Naročnike iz inozemstva prosimo, naj nam sporoče, če je njihov naslov pravilno pisan. Dalje naj nam tudi sporoče, kadar menjajo svoje bivališče in če redno prejema naš list.

Ako se boste vsi kolikor mogoče ravnali po gornjih navodilih, bo dosti manj pritožb ter boste zadovoljni Vi in uprava!

UPRAVA „KOROŠKE KRONIKE“

Generalni major T. J. W. WINTERTON

NOVI BRITANSKI VISOKI KOMISAR V AVSTRIJI

Generalni major T. J. W. Winterton, ki je prevzel sedaj mesto visokega komisarja v Avstriji, je bil že ob začetku zasedbe Avstrije namestnik britanskega visokega komisarja v Avstriji. Njegova vojaška karijera je odlična, saj je general sedaj star komaj 52 let. Prišel je kot poročnik pri topništvu. Ko je junija 1917 končal vojaško akademijo in dobil častniški čin, je odšel na fronto v Francijo in v Belgijo. Kmalu po končani prvi svetovni vojni je stopil v pehotni polk, kateremu še danes pripada.

V teku zadnjih trideset let je služil v Birmi in v Indiji ter postal ob povratku v domovino učitelj na šoli generalnega štaba. 1941 je prišel zopet v Birmo na fronto v vojni z Japonsko. Iz Birme je bil prestavljen v Indijo, kjer je bil od leta 1942 do 1943 namestnik šefa generalnega štaba. 1946 leta je postal poveljnik brigade v Jugovzhodni Aziji. Za svoje zasluge v zadnji svetovni vojni je bil odlikovan z redom „Order of the British Empire“ (Red britanskega imperija) in kasneje s še višjim, kot poveljnik tega reda. Leta 1946 je postal generalni major Winterton — takrat namestnik visokega komisarja v Avstriji — poveljnik reda „Order of the Bath“, ki je eden od najstarejših britanskih plemiških redov. Oktobra leta 1948 je dobil imenski položaj „Aid-de-Camps kralja“, katerega pa je zapustil lansko leto junija, ko je bil povišan in dobil čin generalnega majorja.

Že pred koncem zadnje vojne se je general Winterton aktivno udeleževal pri sestavljanju načrtov za zasedbo Avstrije. Z ozirom na svoj temeljiti študij raznih avstrijskih vprašanj je lahko pri raznih sejah zavezniškega sveta, kjer je

nastopal često kot britanski zastopnik, igral važno vlogo.
Njegova diplomatska rahločutnost in

njegova duhaprisotnost sta vplivali tukaj večkrat pomirjevalno. Tako je pred kratkim dokazal svoj humor. Ko je pri neki seji menil sovjetski zastopnik, da se njegov britanski kolega strinja s tem, da imajo besedo pri avstrijski politiki tudi bivši nacisti, je odgovoril general Winterton s svojim karakterističnim razoroževalnim nasmeškom: „Angleži so se borili proti nacistom že leta 1939“. Na to sta sledila pri sovjetski delegaciji molk v zadrega...

Generalni major Winterton se poleg svojih vojaških dolžnosti zanima tudi za razna druga vprašanja. Je ljubitelj glasbe in raznostranski športnik. Igra tenis in golf ter tudi dobro smuča. Glavna zabava pa mu je ribolov, v katerem je že pokazal svojo spretnost na večih avstrijskih rekah.

Generalni major Winterton je poročen in ima tri sinove od katerih je eden v službi pri armadi, drugi pa pri mornarici.

„PROPADLI BOG“

(OCENA NOVE KNJIGE O KOMUNIZMU)

Šest znanih pisateljev in kulturnih delavcev je v knjigi „Propadli bog“ objavilo razlog, zakaj so zapustili komunistično gibanje. Knjigo je uredil Richard Crossman. Te dni je izšla v Združenih državah, kmalu pa bo izšla tudi v Franciji.

Pri tej knjigi sodelujejo znani francoski pisatelj Andre Gide, ki je dobil leta 1947 Nobelovo nagrado, nadalje Arthur

Koestler, ki je napisal znano knjigo „Darkness At Noon (Tema opoldne), nadalje ameriški črnski pisatelj Richard Wright, italijanski pisatelj in politik Ignazio Silone, Louis Fischer, ki je živel v Rusiji in Anglež Spender.

Ameriški list „Washington Star“, ki je objavil oceno te knjige, pravi med drugim:

„Ti ljudje nam nudijo zelo zanimive opise o svojem razočaranju, ki so tem bolj prepričljivi, ker so plod temeljitega proučevanja komunistične filozofije in njene uresničitve v Sovjetski zvezi. Takega dela so zmožni res samo prodorni duhovi.

Vsi pisci soglasno izjavljajo: Spoznali smo, da je ruska država trinoštvo in da so komunistične stranke v ostalih državah majhne diktature, ki vodijo politiko, katero jim narekuje Moskva.

Arthur Koestler je stopil v komunistično stranko v Nemčiji leta 1931. Ker je videl, da tamkajšnja strankarska celica ni zaupala intelektualcem ter si ni želela svežih idej, je odšel v Sovjetsko zvezo. Upal je, da bo tam našel čisti komunizem. V Sovjetski zvezi je živel eno leto, nato pa se je razočaran vrnil v Nemčijo. Ko je prišel na oblast Hitler, je zbežal in leta 1938 je izstopil iz komunistične stranke.

Koestler pravi v svojem članku med drugim: „Težko je odpraviti in ozdraviti poveljevanje sovjetskega mita, kakor je težko ozdravljenje vsake utopije. Ko

je že vse zgubljeno, se človek preda skušnjavi, da bi se ujel na poslednjo betvico ali na zadnjo rešilno desko, čeprav je že zvođenela in ima celo drugačno ime. Taka rešilna deska je novo ime, ki ga slišimo zadnje čase, to je Kominform s črno borzo svojih surogatnih idealov.“

Citatelja morda najbolj pritegnejo besede, ki jih je napisal Wright. Mož ni bil nikdar v Sovjetski zvezi. Komunizem je spoznal v Chicagu v času krize okoli leta 1930.

Strankarski tovariši Wrightu niso nikdar zaupali. V omenjeni knjigi piše, da je kmalu spoznal, da na strankarskih sestankih svobodno razpravljanje in izražanje svobodnega mnenja ni bilo nikdar dovoljeno. Na teh sestankih so seznanjali člane z najnovejšimi moskovskimi ukazi in neprestano ponavljali znana sovjetska gesla ter posnemali sovjetsko strankarsko življenje. Razočaran je izstopil iz stranke.

Ignazio Silone je bil eden izmed voditeljev komunističnega gibanja v Italiji ter delegat italijanske komunistične stranke v kominterni. Na sestankih kominterne je spoznal, da v komunizmu ni svobode in da v njem oseba nič ne velja. Silone pravi v svojem članku: „Pri ruskih komunistih — tudi pri tako izrednih osebnostih kot sta bila Lenin in Trocki — me je najbolj presenetilo dejstvo, da niso mogli mirno in pošteno razpravljati o stvareh, v katerih niso imeli enakega mnenja. Nasprotnik, ki si je drznil kaki malenkosti oporekati, je naenkrat postal izdajalec, oportunist, plačenec. Za ruske komuniste je dobronamerni nasprotnik nekaj nerazumljivega in nemogočega.“

Andre Gide ni bil nikdar član komunistične stranke. Vendar pa se je zelo zanimal za sovjetski poskus nove družbene ureditve in je menil, da bo ta poskus prinesel človeštvu največje upanje za bodočnost. Potoval je v Rusijo, kjer so ga kraljevsko sprejeli in mu dvorili, toda prav zato je še bolj spoznal in razumel nesrečno usodo povprečnih delavcev, ko so mu dovolili, da je sam hodil med njimi. V knjigi „Propadli bog“ pravi Gide med drugim: „Odprava kapitalizma ni prinesla sovjetskemu delavstvu svobode. To morajo vedeti vsi delavci izven Sovjetske zveze. Res je, da sovjetskega delavca ne izkoriščajo več kapitalistični delničarji, toda kljub temu so tako zvitno izkoriščeni in izžemani, da ne vedo več, koga bi za to dolžili. Njihove plače so borne, za izboljšanje se ne morajo in ne smejo boriti, ker morajo prikimavati vsemu, kar jim govorijo komunisti.“

Fischer, ki je živel več let v Rusiji, pravi, da je prenehal biti komunist, ko so sklenili komunisti in nacisti zavezniško in nenapadalno pogodbo.

Angleški komunist Spender je spoznal, da komunistična centralna organizacija ne more ustvariti brezrazredne družbe in sploh ničesar razen maščevalne in ljubosumne birokracije.“

HUMANIC
Der gute österreichische Schuh

Daber avstrijski čeveli

Ing. —r:

Skrivnosti med nebom in zemljo

9.

V. Atomska sila
(Nadaljevanje)

Kadar je snov, oziroma so njeni drobci v premikanju, ji pravimo energija, kadar pa zopet energija miruje, govorimo o snovi. Energija je torej le potujoča snov in snov sama zopet samo mirujoča energija. Na podlagi tega je jasno, da se lahko vsaka energija spremeni zopet v snov.

Kemične spojine, ki jih s pomočjo električnega toka moremo razstaviti na njih sestavne dele, to najbolj razločno dokazujejo. Ta način razstavitve spojin imenujemo elektrolizo. Če bi torej n. pr. skozi raztopljeno sol, ki obstoja iz natrija in klora, napeljali električni tok, bi se sol razstavila. Na vsakem polu električne baterije, ki se imenujeta anoda in katoda, bi se pričela nabirati iz raztopine snov in sicer na eni strani natrij in na drugi klor. Električna energija bi se torej spremenila nazaj v snov.

Protoni, elektroni in nevtroni so nedeljive enote snovi. Le iz števila, s ka-

terim stopajo v skupnost, izvirajo potem različne kemične lastnosti, ki so jim dali razna imena, kakor železo, baker, svinec, vodik, kisik, ogljik i. t. d.

Protoni so torej ona enota snovi, ki je nositeljica pozitivne elektrike, elektroni so drobci snovi, in nositelji negativne elektrike, dočim so nevtroni istotako enote snovi, ki so pa električno neopredeljene, torej nevtralne.

Vsak proton ima po en kvant, to je izredno majhno količino pozitivne elektrike. Tudi elektroni, ki atomovo jedro obkrožajo, imajo po en kvant, toda negativne elektrike. Če pa snov elektriziramo, torej vanjo napeljemo električni tok, zvišajo le elektroni svoje kvante in s tem energijo. V tem stanju lažje premagajo privlačno silo jedra in odstopijo dalje od jedra. Nekateri elektroni pridejo celo v tako razdaljo, da atom zapuste in tvorijo na svojem potu potujočo snov ali energijo. Ločijo se pa — in to moramo ponovno poudariti — le elektroni, saj le oni opravljajo v atomu navadne kemične spremembe, dočim ostane jedro atoma pri tem nedotaknjeno.

Ko se torej ločijo elektroni s plošče cinka in tudi s plošče bakra, postanejo energija, ki kot električni tok izvrši delo izločitve natrija in klora iz raztopljene soli. Natrij in klor se nabirata na polih in iz energije postane tako zopet snov. Ker je jedro atoma približno dvatisoč

krat težje kot pa so težki vsi elektroni, ki ga obkrožajo, je ob sebi umevno, kako ogromna mora biti sila, ki drži protone v jedru skupaj in to kljub temu, da so vsi nabiti s pozitivno elektriko, torej z električnimi kvanti, ki se medsebojno odbijajo. To so morali biti milijoni in zopet milijoni, morda milijarde let, ki so delovala, da se je ta vez ustvarila. Ravno tako ogromna sila pa se sprosti, če se ta skupnost zopet razveže. Ugotovili smo, da je le stalen in silen pritok novih nevtronov v jedro v stanju, da poruši tam vladajoče ravnotežje. Primerjati bi se dal ta proces pojavu, kakor da se je sprožil nekje kamen, na kar se pričnejo valiti in kotaliti kamni drug za drugim.

Fizik Einstein je izračunal, da sila, ki bi jo dobili, ako bi le en sam gram snovi popolnoma spremenili v silo, ako bi torej razbili vse atome, ki so v tem gramu snovi, da ta sila odgovarja 25 milijonom kilovatnih ur. Ta sila bi zadostovala za pogon srednjevelike elektrarne z 10.000 konjskimi silami za dobo enega meseca.

Popolno razbitje vseh atomov v enem kilogramu snovi pa bi sprostilo silo, ki bi gnala 80 električnih naprav po 50.000 konjskih sil skozi dobo enega leta.

Ker ima mesec 2 1/2 milijona sekund, 5 mesecev pa 12 1/2 milijona sekund, proizvajata elektrarna od 10.000 konjskih sil v tej dobi 125 milijard konjskih sil, kar odgovarja 25 milijonom kilovatnih ur.

Tolikšen bi bil torej učinek 1 g materije, če bi se le ta mogla popolnoma spremeniti v silo.

V Združenih državah Amerike pa so izračunali, da bi 1 kg snovi, popolnoma spremenjene v silo, zadostoval za pogon vseh njenih elektrarn za dobo enega leta. Postavili so tudi sledečo primerko: Energija, t. j. sila iz premoga, ki zgori na navaden način, je za 3 milijarde krat manjša, kot ona sila, ki bi jo pridobili, če bi mogli v isti količini premoga razbiti vse atome.

To je razumljivo. Pri navadnem gorenju premoga, se ogljik spremeni v ogljikov okis in pri tej kemični spremembi so udeleženi le elektroni atomov in še od teh le manjši del. Iz tega razvidno, kako velika je sila, ki je nakopičena v jedru atomov!

Sonce dobiva svojo silo ravno tako iz razpadanja atomov sončne snovi. Pri tem se vodik spreminja v helij in sicer tvorijo 4 atomi vodika en atom helija. Ker je atomska teža 4 atomov vodika 4032, enega atoma helija pa le okroglo 4, preostaja razlika od 0032 gmotne enote, ki se pri tem pojavu osvobodi. Ta razlika se spremeni v čisto silo, ki v obliki žarkov izžareva iz sonca. Pri neznanosko veliki količini vodika v soncu je ta sproščena sila v obliki žarkov ogromna in predstavlja za sonce snovno izgubo od 4.000.000 ton na sekundo. (Dalje)

Odprl sem okno in pogledal, kakšno bo vreme, ker je bila ponoči nevihta. Bilo je jasno jutro. Na sosedovem vrtu sem zagledal svojega strežnika, kako je pobiral jabolka.

„Tonček, kaj pa delaš?“ ga vprašam. Tonček se nič ne prestraši in mirno odgovori: „Jabolka pobiram, mi je teta naročila, ker jih je ponoči vihar pometal z dreves.“

Naenkrat zagledam, da tam na koncu vrta nekaj binglja na jablani, da se veje tresejo, zato vprašam Tončka: „Čuj, kaj pa je tisto tamle ob zidu, ki se giblje sem in tam?“

„A, tam pa visi maček, so ga obesili, ker je klobaso ukradel.“

„O, to pa ni človeško, daj, odveži ga.“

„Ga ne smem, mi je zažugal hlapec, če ga bom, bodo še mene privezali.“

„Ga bom pa jaz“, sem dejal in okno zaprl.

Nisem bil prijatelj mačk, razven v otroških letih. Nima takih lastnosti kakor jih ima psiček, katerega sem imel vedno rad. Maček je hinavski, ne pogleda človeka v oči, se dobrika, prilizuje, dviguje svoj repček kvišku, da bi pokazal, kako velika je njegova ljubezen do nas; a na tihem ve in premišljuje, kje bi kaj ukradel. Ni usmiljen do drugih živali. Če ujame miško, se z njo igra, jo brci, ščiplje s kremplji; če miška hoče uiti, jo zgrabi in končno šele zmučeno, vso krvavo zadavi. Maček je brez srca. To je en vzrok, zakaj nisem bil nikoli prijatelj mačk. Je pa še drugi razlog in ta je še bolj važen. Nekoč pred leti mi je sosedov muc požrl kar dva kanarčka. To je bilo takole: Naročil sem iz Dunaja dva izvrstna pevca kanarčka. Za vsakega sem plačal po en goldinar. To je bil takrat že lep denar, toda tega denarja sta bila kanarčka vredna. Kako lepo sta pela! Če je nehal peti eden, je začel peti že drugi. Če pa sta pela oba hkrati, se je kar soba tresla. Ko sem zjutraj vstal, je bila prva moja pot k kletki. Prinesel sem jima svežo vodo, da sta pila in da sta se v nji kopala. Vsakemu posebej sem prinesel v posodici zrnje, za priboljšek pa še vsak dan košček jabolka, solate, sladkorna in piškotek brez soli. In kako sta mi bila ptička hvaležna! Odprl sem jima vrata, da sta izletela. In kam sta letela? Najprej k umivalniku, kjer je stalo veliko ogledalo, tam sta se pogledala, kako sta lepo rumena in družino sta hotela imeti, zato sta zletela kar k meni v sosednjo sobo. Eden se mi je vsedel na glavo ali na roko, drugi je sedel na mizo, pregledoval časopise in knjige. Če bi tudi okno odprl, bi kanarčka ne ušla, imela sta me pač tako rada kakor sem ju imel jaz.

Temu mojemu veselju je napravil naenkrat konec sosedov muc. Ker je bila kletka na oknu, sem večkrat videl, kako je od spodaj tisti črni muc gledal sem gori v prvo nadstropje in s svojim enoglasnim „mijav“ mlo prosil kanarčka, naj še pojeta. V resnici pa je imel čisto druge namene. Ko sem ga videl skozi okno doli, sem mu dejal: „Ti, s kanarčki ne bo nič, so previsoko, pojdi med vrabce, tam boš našel pečenko, moja dva pevca pa pusti pri miru!“ Toda tisti črni muc me je presleparil.

Ko pridem nekega dne zjutraj iz cerkve, so bila vrata v sobo le na rahlo priprta. Pridem do okna, zagledam kletko — bila je prazna. Lepih ptičkov ni bilo nikjer. Pogledam na tla, tam je bilo raztreseno rumeno perje in dve suhi nožici sta ležala tam. Takoj sem vedel, kaj se je zgodilo. Sam črni vrag je moral povedati črnemu mucu, kdaj so bila vrata v sobo odprta. Šel je po tistem v prvo nadstropje, splazil se je tiho v sobo, še bolj tiho po lepo rdeči preprogi. Prišel je do okna, skočil na okensko polico, izvlekel s kremplji oba revčka iz kletke in ...

Po izvršenem zločinu je maček tiho spet odšel.

Kakšna škoda, še več, kakšna žalost! Maščevanje, kazni sem sklenil. Toda, kako? Pustil sem kletko prazno na oknu. Dva dni tatu, morilca, ni bilo videti. Tretji dan pa je bil ob navadni uri spet pod oknom. Lepo je gledal gori in klical kanarčka.

„Zdaj je prilika! Le počakaj malo,“ sem ga pozdravil tudi jaz s prijaznim „mijav“. „Boš že dobil kanarčka, toda drugačnega kakor si ga želiš.“ Hitro grem v shrambo, odrežem košček klobase, jo razdelim na dva dela, grem in odprem predal za zdravila, odvijem skrbno zaprto škatljo in natrosim na

IVAN BALOH:

MAČEK

(Žalostna povest)

klobaso lep, kot kristal svetel „sladkor“. Hitim spet nazaj, rečem spet „mijav“ in vržem klobaso črnuhu. Temu so se svetile oči kot tigru, ko je zagledal klobaso, zagrabil jo je z vsemi desetimi kremplji, nesel v gobec in požrl. — Radoveden sem bil, kaj bo.

Ni še minula ena cela minuta in črnuh je stegnil obe zadnji nogi, takoj nato še prednji dve, kmalu pa je še glavo položil na zeleno travo. Skoraj stekel sem doli na vrt, nikogar ni bilo blizu, zgrabil sem črnuha za vrat in ga vrgel čez zid in preko plotu. Za zidovjem je tekel studenec, ki je ob nevihti silno narastel, zaradi ostrega kamenja tam okoli ni nikdo hodil. „Tam počakaj, hudodolec“, sem dejal. „dokler te narasla voda ne odnese v širni svet.“

Zdaj je prejel eden plačilo, naj ga še drugi, tisti, ki je bil zaradi tatvine obesen.

Morda si mislite, da je maček ves čas visel, ko sem si obuval čevlje in sem šel nato na sosedov vrt. Ni bilo tako.

Vrata na vrt so bila vedno odprta, ker so sosedovi hodili po vodo k našemu vodnjaku. Ko pridem na vrt, zagledam takoj Tončka, ki je še pobiral jabolka v košaro. Tistega tatu na vrvi ni bilo več. Zato vprašam Tončka:

„Kje je muc?“

„Ja, je muc pač brihten; nekaj časa visi na vrvi, se zaziblje in skoči na ve-

jo in gleda okoli. Ko pa hoče skočiti na tla, se zopet obesi na vrstico in obvisi v zraku.“

In res je bilo tako! Stopim bližje k drevesu in mačka, sedečega na veji, prijazno nagovorim: „Ti, rjavček“ — tako so mu rekli domači — „kaj pa delaš tukaj?“

„Sedim in premišljuje, kaj bi naredil, da bi se rešil vrvice.“

„Si pa še dosti premalo razumen, saj imaš deset krempljev, pa bi raztrgal ti stole drobno vrstico in bi šel nazaj v hišo.“

„Ne smem, delam pokoro.“

„Ker si kradel.“

„Kradel sem, ker sem bil lačen. Sila kola lomi... Je ukradel lisjak v hlevu najlepšo kokoš pa so ga še pohvalili, kako lep rep ima. Sosedova mačka mi kradе tukaj na našem vrtu miši, pa se še smejejo in pravijo, da je miši dosti za dva. V hišo ne smem več, mi je zažugal tisti surovi hlapec, da me bo toliko časa s polenemo tolkel po glavi, da bom... Kako mi je hudo.“

„Ne bo te tolkel več po glavi, bom že jaz red napravil.“

„Prosim.“

„Ali si lačen?“

„Seveda sem. Vedno mi dajejo samo polento, nezabeljen krompir, kislo zelje in pa fižol, ki ga videti ne morem. Tisti kužek špic, ki je priklenjen pri svojem zaboju — jaz mu pravim grdež — dobi

vsako nedeljo kosti, jaz pa le špilo od klobas. Tisti grdež ni za nobeno delo, samo laja, drugega ne zna, se ga tudi nikdo ne boji. Če pride kak tuj pes v hišo, se jaz vanj zakadim, pokažem zobe, napravim velik ukrivljen hrbet kakor kamela in že zbeži. Jaz varujem hišo in čedim hišo, vse polizem pod mizo; ne dobim pa nikoli priboljška, še ob največjem prazniku, takrat ko so kolone, mi „ne dajo nič boljšega.“

„Pa ti dajo ocvirkov?“

„Ja, če pade kakšen na tla, pa me hitro hlapec brcne ali pa me dekla z metlo odpodi. Samo tisti vaš Tonček je dober, mi na tihem kaj prinese, še kruh, z mlekom namočen.“

„Pa bi šel v pokoj.“

„Kam hočem iti? Toliko let sem že pri hiši, me morajo rediti.“

„Prav, priden bodi in pošten, tistemu hlapcu pa odpusti in pozabi.“

„Nikoli ne odpustim in ne pozabim.“

„In kradel boš tudi še?“

„Bom, kadar bom lažen.“

„Rjavček, ti si nepopoljšljiv grešnik. Take je treba izločiti iz naše družbe.“

Teh besed grešnik ni razumel.

„Tukaj se lepo vlezi na travo, deni na prsi vrstico za spomin, da ne boš nikoli več privezan, da te ne bo nikoli več nihče ne brcal ne pretepal. Povedal ti bom nato nekaj silno lepega. Le poslušaj! — Tudi pri nas smo ta teden klali. Včeraj sem povabil na kosilo sosedo tovariša: ni ga bilo, ne vem zakaj. Ostala je ena cela pečena krvavica. In to klobasico brez špile ti hočem sedaj prinesiti. Za pijačo ti prinesem še mleko z belim kruhom. Ko se boš najedel in napil, bom napravil konec še tvojemu trpljenju.“

„Kaj, celo klobaso brez špile dobim, in mleko s kruhom in še mučili me ne bodo več in tudi ne obesili? Ali je to res? Kar hitro prinesite.“

„Res, res, vse takoj dobiš.“

Šel sem v kuhinjo, tam poiskal lep bel „krožnik“ za mačka, ta krožnik je bil kos belega papirja. Vanj sem zavil krvavico in jo nesel rjavčku. Kar odprl je imel gobček, brke pokonci, svetle si-ve oči so sijale od poželjivosti, kar zagrabil je za papir.

„Zdaj prinesem še pijačo.“

„Oh tako dobro še nikoli nisem jedel,“ to so bile besede, ko je že pojedel polovico klobase. Dobil je še mleko in kruh.

„Zdaj se boš lepo najedel in napil, Vlezi se nato lepo na sonce in zaspi!“

Šel sem v sobo, ogrnil sem si havelok (širok površnik) in nekaj skril pod njim.

Tista puška je bila prav nedolžno orožje, rabil sem jo samo za streljanje vrabcev in vran. Včasih vse prav pride.

Ko pridem nazaj k rjavčku, vidim, da je že pojedel vse, kar sem prinesel. Ležal na travi, sonce je sijalo nanj in se mu smehljalo, bil je čisto miren in srečen.

Tedaj sem nastavljal puško naravnost na čelo in ...

Mislil, da sem storil dvojno dobro delo.

3½ tonski TURINER-FIAT
(Diesel)

3½ tonski FORD (civilna izdelava)
3 tonski FORD BB z motornim dvigalom

Vsi vozovi so v splošno prenovljenem, prvovrstnem stanju.

Vprašati:

Garage Wütem

Celovec-Klagenfurt,
St. Veiter Ring št. 27

KRIZANKA „UMA BISTER MEC“

V zadnji številki „Koroške Kronike“ se je posrečilo uredništvu, da je v sporazumu s tiskarskim škratrom napravilo rešitev križanke malo težjo. Bistroumni reševalci naših križank so najbrž sami opazili, da je treba za omogočenje pravilne rešitve križanke potegniti dve zaključni črti popolnoma na desni strani križanke in to dve črti navpično navzdol pri številki 18 na levi in na desni, nato je treba še podaljšati posamezne vodravne črte, da nastanejo potrebni kvadrati. — Reševalci križanke naj ne zamerijo tiskarskemu škratu, ki je začel uganjati pustne šale, še predno je prišel pustni čas.

ZA NEDELJSKO POPOLDNE

GLAVNA MESTA V EVROPI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15		K		16	E		17		18	S			
19						20		21		22	23	24	
			25	26	27		28		29	30		31	32
34			35			36		37	38		39		R
40					42	43	44		45		46		
			U				47						
48	49		50		51				R	52	53		54
56				57	58		59	60		61		62	63
		64	65			66	67		68	69		70	
71					72				73		N	74	75
76					77				78				79
80					81				O	82			83

Pazite! V naslednjo križanko je vpletenih 16 glavnih mest raznih evropskih držav.

Besede pomenijo:

Vodravno: 1 glavno mesto bivše baltiške države; 4 glavno mesto republike Avstrije; 8 prestolnica britanskega kraljestva; 12 sladkovodna riba; 15 veznik; 16 znani umrli ljubljanski pridigar (Mihael); 17 veznik; 18 obe manjši črki sta enaki; 19 sladka jed; 20 ptič pevec; 21 glavno mesto Španije; 24 kratice bivše slovenske politične stranke; 25 prestolnica francoske republike; 28 domača perutnina; 30 dolgorstnež; 31 kratica za izraz „obvezno“; 34 geometrijsko število; 35 drug izraz za cent; 36 del telesa; 37 oblika morske obale; 39 naslovna oseba Shakespearjeve tragedije; 40 kot pri 37 vodor.; 41 slasten, gre v tek; 43 zapreka; 46 rusko moško ime; 47 kraj v Ziljski dolini; 48 kratica utežne enote; 50 vrsta gibanja; 52 podjetje, delavnica; 56 dva enaka samoglasnika; 57 ruska reka; 63 ognjeniški izmeček; 67 daljši izraz za dar; 66 glavno mesto Madžarske; 70 nasprotje od noči; 71 vodna žival; 72 nemir, nervoznost; 73 glavno mesto republike Švice; 74 življenjska tekočina; 76 nadležna živalca; 77 polt. barva polti (tujka); 78 žensko ime; 79 vzklík; 80 mohamedansko sveto mesto; 81 razvalina (tujka); 82 trenutek; 83 turški oblastnik.

Navpično: 1 glavno mesto Italije; 2 strupeni vojni plin; 3 strupena kača; 4 zadetek v loteriji; 5 nada; 6 glasbeni izraz; 7 travnik v gozdu; 9 duhovska oseba; 10 upanje; 11 sedež vida; 12 mednarodna kratka, s katero se kliče

pomoč; 13 glavno mesto Norveške; 13 prestolnica Zveze sovjetskih republik; 22 drugi sklon besedice pod 37 vodor.; 23 dolžna vsota; 25 poziv k molčanju, tišini; 26 glavno mesto Grčije; 27 del posode; 29 pesem iz opere; 32 glavno mesto federativne republike Jugoslavije; 33 glavno mesto Poljske; 34 glavno mesto Češkoslovaške; 38 bodeči rastlinski izrastek; 42 vonjalo; 43 kot pri 11 navp.; 44 manjše naselje; 45 nemško-švicarska mejna reka; 46 vrsta zemlje; 49 kraj nad Rožno dolino; 50 glavno mesto Albanije; 51 debela palica; 53 kratka za „blaženi“; 54 oklopniak; 55 glavno mesto Bolgarije; 58 kum, krstna ali birmanska priča; 59 drug izraz za obljube; 60 neke barve; 61 nada; 62 bojazen; 65 prvi dve črki; 67 oblika ženskega krstnega imena; 68 reka v Španiji; 69 kožni izpuščaj; 71 alkoholna pijača; 75 lovsko glasbilo; 78 pripovedna pesem.

Rešitev križanke „Uma bister meč“

Besede so bile:

Vodravno: 1 kozolec, 8 dinar, 10 sosed, 12 hiter, 15 čar, 17 kip, 19 Ezav, 21 top, 23 raja, 25 l, 1, 26 Ita Ri-na, 29 ocet, 30 Kant. 31 p. d., 34 ha, 35 mm, 36 orn., 37 omelo, 40 ure, 41 no, 42 Granada, 44 Ebro, 46 jaz, 47 Laze, 49 Olt, 51 Bad, 52 Oskar, 54 Lehar, 55 rudar, 57 Ramazan.

Navpično: 2 oder, 3 zid, 4 on, 5 Lah, 6 Erik, 7 toča, 9 repa, 11 Savica, 13 Tirana, 14 Peloponez, 16 bor, 18 barometer, 20 zl., 21 tat, 22 pik, 24 j. j, 27 tenor, 28 nahod, 32 drob, 33 senat, 35 mraz, 38 maj, 39 laz, 42 golč, 43 Alah, 45 rosa, 48 Adam, 50 tara, 51 bera, 53 rum, 54 laz.

Za naše gospodarje

„Ti meni luč - jaz tebi ključ“

V božični številki „Koroške Kronike“ (števil. 51 iz leta 1949) smo prinesli na str. 7. članek „Ti meni luč — jaz tebi ključ“. Članek je vzbudil med našimi bralci, zlasti med kmečkimi prebivalstvom, precejšnje zanimanje, kar dokazujejo dopisi, ki smo jih prejeli.

V naslednjem priobčujemo en tak dopis, ker nekako dopolnjuje misli, ki smo jih objavili v gornjem članku.

Takole piše naš dopisnik:

V eni zadnjih števil „Kronike“ pod gornjim naslovom priobčeni članek, je zbudil dokajšnje zanimanje in komentarje.

Škoda, da ta članek ne bo našel poti v sleherno hišo in razumevanje in uvaževanje vsaj pri onih, ki se jih že tiče ali pa se jih bo prej ali slej tical.

Na deželi je že od nekdaj razmeroma največ tragedij (žaloiger), ki pa dostikrat ne proderejo v širšo javnost, večkrat pa ostanejo med zidovi družine same. K prepiru — predhodniku žaligre, često pripomorejo brezvestni in tožljivi posli — kaka jezikava in „prehicna“ Lojza — ki podpihujejo „ta mlade“ zoper „ta stare“.

Navadno je vzrok prepira le kaka malenkost, kaka „rona“, ki jo zajec načne ali celo odnese iz shrambe „ta mladih“, ki so prevzeli od staršev lepo domačijo, ki pa so jim na stara leta postali nekako odveč in so jim v napoto. Stari ljudje pač radi vedno malo „pohaužvajo“, so torej še na stara leta vsi z dušo s hišo. Če pa je „mlada“ malo preveč „hicna“ zraven pa še „hecajo“ posli, je nevihta že tu in ogenj v strehi. Ljubezni in dolžnega spoštovanja navadno manjka najbolj pri „mladih“. Otroci imajo slabe zglede, zato nič čudnega, da so ravno taki, navadno pa še slabši, ko prevzamejo domačijo. Ob spoznanju tega, se morajo starši potem često pobarati: „Ali tudi midva nisva bila ravno taka?“

Kmet ima svojo kulturo. Čim trša in težja je njegova zemlja, tem večji „buč“ je on sam. Trdo delo ga napravi trdega, prepri ga razdražijo, skrbi se kopičijo, postaja neizprosni in dostikrat nedostopen za mirno presojanje nastalega položaja. Prave in nesebične ljubezni navadno manjka, le kjer vlada globoka vera že od mladih dni, ki oblikuje človeka in krepi značaj, — in deloma tam, kjer obstoji neka medsebojna odvisnost v gospodarsko-financijskem oziru — so izjeme.

Kjer manjkajo vsi predpogoji za mirno sožitje med starimi in mladimi, v našem primeru navadno med otroci in starši, — tam so nesoglasja, prepri in pretepi malodane na dnevnem redu; celo umori se dogajajo. Vse to dogajanje se pa navadno vrši v senci hujskarij iz daljne ali bližje sosesčine. Kadar mora poseči vmes žandarmerija ali sodnija, takrat tudi v „predajnem“ pismu še tako natančno napisane pravice in dolžnosti nimajo dosti veljave. Sodnija je navadno predaleč. Predno se postopanje izvede, je dostikrat prepozno ali pa brez pravega haska, sovraštvo pa navadno še večje, ker so nastali stroški, ki jih mora trpeti domačija.

Oče izroči sinu lepo domačijo. Sin ima „smolo“ ali pa slabo gospodarja. Posestvo skušajo še rešiti, oče ves obupan podpiše sinovo rešitev, toda šele, ko mora oče od hiše „s trebuhom za kruhom“, spozna svojo pomoto v preveliki ljubezni do domačije, sina ali hčere.

Kmet izroča svojo domačijo navadno s težkim srcem, ker ne ve, kaj bo prinesla bodočnost, kakšen bo njegov sin čez leta ali pa že po nekaj mesecih, kakšna bo „ta mlada“ in kakšen neki še le „ta mladi“ zet, ki bo prišel k hiši. V tem strahu in negotovosti odlaša in se tolaži s „ti meni luč — jaz tebi ključ“.

Ker je star, ne more več dobro gospodariti, posestvo pa nazaduje in propada. Škoda je velika, ne le za domačijo, temveč tudi za splošnost in za dediče. Pod vplivom tega pozabi često na dolžnosti do ostalih svojih otrok, saj je znano, da le „sevne“ Eve pridejo običajno v takem slučaju na svoj račun.

Kmet in ž njim vred vse kmetško delavstvo bi moralo biti za slučaj onemoglosti in starosti zavarovano. Če bo kmet dobival svojo redno mesečno rento, ne bo imel skrbi za starost. Svojo domačijo bo izročil takoj, ko se bo počutil „sposobnega“ za rento in vse potrebno bo uredil že za časa, ko ne bo rabil nasvetov od dobrih, včasih tudi „prekurnstnih“ sosedov. „Aucharji“ ne bodo več imeli vtisa, da so peto kolo pri hiši in mladi jim bodo večkrat stisnili roko „še na mnoga leta!“ Kdor namreč spravlja svoje odvisne groše v nogavico pod blazino, ima že odnekdaj dober glas in vsak mu je na stara leta rad postregel.

Stari ljudje, rentnarji, bi s tem razpolagali z neko „atomsko silo“ pod zglavjem, ki bi pritegovala dediče kakor „čirtah“ ali „cikrči“ otroka. S tem v zvezi pa bi tudi odpadla trditve zlobnih jezikov, da dediči hodijo okoli starih kakor lačni psi.

K vsemu temu pa je v prvi vrsti po-

trebna temeljita prevzgoja celotnega kmečkega življa. S to prevzgojo bi morali začeti že v ljudskih šolah, pred vsem pa dušnopastirska služba ob nedeljskih pridigah, ob raznih sestankih in po časopisju, ki ga ljudstvo najraje prebira. Več ljubezni in spoštovanja med otroci in starši in manj „hocov“ in nesebične ljubezni med mladino, bi se moralo glasiti geslo te prevzgojne akcije.

Zgledi — najbolj pa slabi — sicer vlečejo, nasveti pa kaj kmalu splahne v pozabljenju. Življenje pa gre svojo pot, je zgolj trpljenje; sreča, mladost nas kmalu zapustita — kot kapljica na vejici, veter pihne pa je ni. Ljubezen je bolezen, ponekod obeh preveč in dosti kruha, ponekod pa vsega manjka. Tako gre od rodu do rodu z malimi ali večjimi izjemami.

Naša dolžnost pa bi bila, da skušamo najti možnost, da bo kmet, ki je z vso dušo povezan s svojo zemljo, ki mu je takorekoč vsak kamen na njej domovina, da bo ta kmet spremenil svoje mnenje: „Ti meni luč — jaz tebi ključ“. Če bomo šli vsi za lepo in sveto stvar v boj, nam ne bo težka borba, sadovi in plačilo pa tudi ne bo izostalo.

Upajmo, da bo zakon za slučaj onemoglosti in starosti, ki bo baže kmalu uzakonjen, v znatni meri pripomogel k uresničenju naših želj o prevzgoji na deželi. — Vo.

Obrt in trgovina na Koroškem

Koroška trgovska zbornica v Celovcu izdaja tednik, v katerem poroča z dne 1. januarja predsednik dr. Rapatz o uspehih in neuspehih gospodarstva v minulemu letu. Poročilo bo gotovo zanimalo ne samo obrtnike in trgovce, ampak tudi vse bralce „Koroške Kronike“.

Število obrtnikov na Koroškem se v preteklem letu ni mnogo spremenilo, pač pa se je uspeh proizvodnje povečal za 10% in je dosegel 90% proizvodnje iz leta 1938. Treba je torej proizvodnjo dvigniti še za 10%, da bo dosegla višino iz leta 1938. Za teh 10% bo mogoče proizvodnjo dvigniti z novimi in boljšimi stroji in z boljšo ureditvijo dela.

Če pomislimo, da pridela delavec v Združenih državah Severne Amerike približno petkrat toliko kakor v Avstriji, ne da bi bilo treba zato večjega telesnega napora, bomo spoznali, kako smo pri nas še zaostali pri ureditvi obrtnega in industrijskega dela. — Ako ne bomo izvažali dosti svojih pridelkov in tako ne bomo izkupili dosti za svoje blago, ne bomo mogli plačevati tega, kar nam je za vsaki dan nujno potrebno. K temu pride še to, da so se od leta 1938 znatno izboljšale delovne razmere v zapadnih državah Evrope in so zato v teh državah padle cene raznega blaga. Zato tudi še ni zadosti, če pridemo pri nas pri proizvodnji blaga na stroške iz leta 1938.

Naša naloga v bodoče je v glavnem dvojna:

1. Treba je boljše urediti obrtno, industrijsko in kmetijsko delo;
2. treba je preurediti državno upravo in odvišno število državnih in deželnih uradnikov premestiti v druge poklice.

Novo preureditev je mogoče izvesti s pomočjo podpor iz Mashalovega načrta za obnovo Evrope. Težje pa je izvesti nujno potrebno preureditev državne uprave in je zato potrebno tudi več časa. Minula bodo zato leta, predno bo mogoče premestiti, porazmestiti in na novo zaposliti vse one, ki bodo v državni in v deželni službi po preureditvi uprave postali odvišni, to je nepotrebni.

V obrti, trgovini in industriji je na Koroškem zaposlenih okrog 90.000 ljudi, to je dosti več kakor v kmetijstvu. To število zaposlenih je razdeljeno na posamezne oddelke takole: v obrti je za poslenih 40.000 ljudi, v industriji 22.000 in v trgovini 28.000. Sem je prištevati tudi osobe, zaposlene v tujskem prometu.

Na novo so se v lanskem letu prijavili:

1. Za obrt 1028 ljudi, zbornica pa jih je priporočila le 572;
2. za industrijo 74 ljudi, zbornica jih je priporočila le 48;
3. za trgovino 14.000 oseb, zbornica jih je priporočila 900;

4. za tujski promet 866 oseb; zbornica jih je priporočila 521;

5. za prometno obrt (avto-vozila) 245 oseb, zbornica jih je priporočila le 114.

Skupno se je prijavilo na novo za trgovino, obrt in industrijo v letu 1949 kar 3613 oseb, zbornica pa jih je priporočila le 2155.

Skupno je bilo torej v letu 1949 izdano dovoljenj za obrt, trgovino in industrijo 2155-im osebam, 1458-im pa je bila prošnja odbita, četudi so dokazali strokovno usposobljenost za izvajanje zaprosene obrti.

V svojem poročilu nato dr. Rapatz zavrača poročila časopisov, ki so zbornico grajali, ker ovira obrtniški naraščaj, zadržuje dostop v obrtniške vrste in ker prestrogo izvaja zakonito možnost prepovedi izdajanja obrtnega dovoljenja. — G. dr. Rapatz zatrjuje, da izvajata zbornica in pristojno oblastvo omenjeni zakon „skrajno tolerantno“.

Zdi pa se nam, da trgovska in obrtna zbornica sama nekako čuti, da stališče, ki je omenjeno v tem članku, ni popolnoma neoporečno. Zato je v članku rečeno: „Obstaja cela vrsta obrtnih poklicev, v katerih bi bil obrtnik brez zagotovila, da je njegova gospodarska bodočnost zavarovana, če bi zakon sam ne kako ne dajal možnosti, da se prepreči prenapolnjenje obrtniških vrst.“ Ne vemo namreč, po kakšnem merilu daje obrtna zbornica svoje priporočilo. Gotovo bi morala biti predvsem merodajna strokovna usposobljenost prosilca. Nato bi bilo treba vpoštovati njegovo npravnstveno spričevalo, to je njegovo poštenost. Gotovo naj bi vplivalo na izdajanje priporočila tudi to, ali je prosilec oženjen in kakšno družino ima oziroma koga mora preskrbovati. Tudi imajo zelo verjetno invalidi prednost. Da narodnostno vprašanje ne igra pri tem nika-ke vloge, o tem smo seveda prepričani. Smo pa mnenja, da ni naloga trgovske in obrtne zbornice zavarovati gospodar-ski obstoj posameznika. Tu bi bila tudi skoraj preširoko odprta vrata za stran-karstvo.

Obrtnih delavcev je na Koroškem okrog 40.000, obrtnikov samih pa okrog 9000. Obrt proizvajajo pretežno le za domače potrebe, za izvoz ostane le približno 2% blaga. V preteklem letu je bilo za obrtnika dela dovolj, večkrat pa je primanjkovalo potrebnih surovin. Moremo predvidevati da bo dela v obrti vedno več, ne bo pa se povečalo temu sorazmerno število delavcev. Z drugimi besedami se to pravi, da bo isto število delavcev moralo več proizvajati. Da pa bo to mogoče, bo treba spremeniti način dela. Temu naj bi služili razni tečajji za izobrazbo pomočnikov; temu naj bi služile tudi razne takozvane obrtne de-

lavnice, ki jih namerava prirediti obrtna zbornica v tem letu. Nadalje bo zbornica tudi priredila večje število tečajev za vajence, da bodo mogli spoznati razne tehnične novosti, katerih v navadnem domačem pouku navadno ne morejo videti in se jih tudi ne naučiti.

V industriji je zaposlenih na Koroškem približno 22.000 delavcev. Na Koroškem seveda ni toliko tovarn kakor na Dunaju, na Nižjem Avstrijskem, v Gornji Avstriji in na Štajerskem. Kljub temu pa je v letu 1949 mogla tudi koroška industrija mnogo blaga izvoziti. Saj je bila vrednost izvoženega industrijskega blaga okrog 380 milijonov šilingov, to je 14% vsega avstrijskega izvoza. Pri tem so izvozile največ blaga koroške žage. Les je torej eden najvažnejših koroških izvoznih proizvodov in tega bi se morali vedno zavedati. Les je prinesel Koroški v preteklem letu tujih denarnih vrednosti za znesek 220 milijonov šilingov, kar je gotovo zelo pomemben znesek v koroškem narodnem gospodarstvu.

Za lesom je največjega pomena industrija magnezita v Radentheinu, na kar sledijo koroške papirnice (tudi skoraj sto odstotno predelani koroški les), njim pa plajberski svinčeni rudnik, ki izvažajo predvsem svinčene barve. Končno moramo omeniti še kemično tovarno v Treibachu, katere proizvodi so za koroško gospodarstvo gotovo tudi precejšnega pomena.

Glavno koroško industrijo sedaj preurejajo s pomočjo kreditov iz dohodkov Marshallovega načrta. Tako moremo pričakovati, da bo koroška industrija v doglednem času modernizirana; tako ji bo zagotovljen trajni obstanek, zagotovljen bo tako trajen dotok tujih deviz, bo pa tudi zagotovljena trajna zaposlitev delavcem. Ameriška pomoč bo tudi zagotovila industriji potrebno električno silo iz domačih vodnih sil in iz domačih premogovnikov. Z ameriško pomočjo gradijo velike elektrarne v območju Reissecka, z ameriško pomočjo pa gradijo tudi kalorično elektrarno pri premogovniku Sv. Štefana v Labudski dolini. Ko bodo vsa ta dela dokončana, bo v deželi zadosti električne sile in upamo, da bo takrat postal tudi električni tok cenejši.

Trgovina šteje na Koroškem približno 6000 podjetij in v teh je zaposlenih okrog 10.000 oseb. Iz tega moremo razvideti, da so večinoma trgovinski obrtniki mala podjetja. Trgovina v preteklem letu še ni mogla dobiti vsega potrebnega blaga in tudi tujski promet se še ni poživil. Zanimiva je ugotovitev, da hoče največ mladih ljudi v trgovski poklic, kar je gotovo posledica deloma gotovo tudi napačnega mišljenja, je da je mo-

Modna trgovina

SAMONIG

prinaša:

izvrstno ovčjo volno v vseh barvah — 10 dkg Š 7.90

BELIAK-VILLACH
Weißbriachgasse 12

goče v trgovini živeti najbolj udobno in je mogoče brez razmeroma najmanjšega napora največ in čimprej zaslužiti. Zelo verjetno je, da bo v trgovini res precej zaslužka, ko se razmere dokončno uredijo, je pa tudi verjetno, da bo takrat več trgovskih podjetij, ki niso trdno utemeljena na solidnosti poslovanja, propadla.

Položaj tujskega prometa danes na Koroškem še ni ugoden. Leta 1948 je prišlo v deželo 127.000 tujcev in leta 1949 že 214.000, toda pomisliti moramo, da je bilo leta 1938 342.000 nočnin. Gotovo bo tujskemu prometu zelo pomagano, ko bo zasedbena oblast izpraznila nekatere gostinske obrate.

Brezposelnost je danes na Koroškem razmeroma mala in je bolj sezonskega značaja. Koroška ima lepe gozdove, ima dragocene rudnike in silne vodne moči. Razen tega vabi lepa pokrajina sama po sebi veliko število gostov. To so glavni viri dohodkov koroškega gospodarstva.

Znanost in odkrivanje zločinov

(Piše Arthur Tietjen)

Ravnokar se je vrnil podkomisar londonske policije Scotland Yarda Ronald Howe, načelnik oddelka za preiskovanje zločinov, iz Berna v Švici, kjer se je udeležil konference policijskih načelnikov iz 35 držav, ki so vse članice mednarodne kriminalne policijske komisije.

Ta organizacija, ki ima svoj sedež v Parizu, je v radijski zvezi s policijskimi središči večine prestolic Evrope in Srednjega Vzhoda. Uporablja pa svoj lastni znak, in sicer IPCO (International Police Commission). Kriminalni strokovnjaki držav članic te mednarodne organizacije so zbrali svoja sredstva, da zatrejo mednarodne zločince. Zbrali so več kot 300.000 spisov in prstnih odtisov dobro znanih sleparjev. V tem obsežnem seznamu se nahajajo ponarejevalci denarja, katerih število je strašno naraslo, ker se je denar na celini menjal, in ponarejevalci mamil.

Howe je predstavnik Velike Britanije v komisiji, v kateri razpravljajo o raznih vprašanjih, pri katerih je vključena važnost laboratorija za odkrivanje zločinov.

Mednarodne sodelovanje je eno od mnogih sredstev Scotland Yarda za preprečevanje zločinov. Naravoslovne znanosti igrajo naravno veliko vlogo pri delovanju Scotland Yarda v Londonu. Na sedežu policije imajo znanstveni laboratorij. Na čelu mu je Henrik Smith Holden, doktor naravoslovnih ved. Ta bivši načelnik kriminalnega laboratorija v Nottinghamu, ima pod seboj skupino kemikov in drugih znanstvenikov.

Čeravno ni nikdar zasliševal osumljenih oseb in ni bil nikoli navzoč pri kaki aretaciji, je ta sivi, gladko obriti 61-letni mož s svojimi aparati povzročil, da so mnoge osebe prišle v zapor, da celo na morišče. Pri sebi ima skupino pomočnikov, ki nimajo pred svojim imenom oznache „nadzornik“ ali „glavni nadzornik“, ampak za svojim imenom phd. (doktor filozofije) ali bsc. (bachelor of science, to je baccalaureus, kar je prva vseučilišna stopnja).

Uporabljanje znanosti za odkrivanje zločinov je bil sen pokojnega sir Bernarda Spilsburyja, slovitega angleškega patologa, ki je več kot četrto stoletja sodeloval pri preiskavah o največjih umorih v Angliji. Danes se je njegov sen uresničil v Scotland Yardu. V laboratoriju te ustanove, ki je zelo moderno opremljen, so najbolj občutljive naprave. To je najboljši laboratorij te vrste na svetu. Pregledajo ga lahko policijski načelniki vseh držav, ki prihajajo na uradne obiske v London.

Na tisti strani palače, ki gleda na obalo Temze, proučuje Holden ali njegov glavni pomočnik dr. G. E. Turfitt madež krvi ali barve, kak las, zrno peska ali pa tako malenkost kot je košček blaga kake obleke. Ko konča preiskavo, so njegovi zaključki na primer lahko sledeči:

1. Kri je iz te in te krvne skupine;
2. barva je od tega avtomobila ali od hiše;
3. las je popolnoma enak lasu te in te osebe;
4. pesek je samo iz tega kraja;
5. košček blaga pripada tej obleki.

Ti zaključki ne obtožujejo samo kakega osumljenca in dokazujejo, da je njegov alibi lažen, ampak lahko nudijo tudi obrambi znanstveno sredstvo, da dokaže nedolžnost osumljenca.

V vsej vrsti sob laboratorija uporabljajo vse znane znanstvene metode za odkrivanje zločinov. Mikrofotografija pomaga ugotoviti strelno orožje, iz katerega je bil oddan strel, ali dokazati zvezo prog na nožu s tistimi na odlomljenem delu rezila. Barvana svetloba, ali kakor pravijo fluorescentna analiza in fotografiranje listin z ultra-violetno svetlobo, so sredstva, s katerimi se lahko jasno dokaže, da so listine ponarejene. S to metodo lahko strokovnjak obnovi izvirno besedilo listine, če je ponarejevalec s kemičnimi sredstvi odstranil vse besedilo. To metodo uporabljajo pri ponarejevanju avtomobilskih dnevnikov, osebnih in živilskih izkaznic.

Mikroskopska in kemična analiza sledov barv s spektrografom je na primer

dokazala, da je neki avtomobil povzročil nezgodo, ker so sledovi barv, ki so jih našli na obleki žrtev, odgovarjali barvi avtomobila.

Vlomilcu lahko dokaže laboratorij vlom, ker so našli na primer na orodju, ki ga je rabil pri vladu, sledove barve oken ali vrat. Z isto metodo mu lahko dokažejo njegove nezaželjene obiske.

Znanstveno ugotavljanje zločinov se je v zadnjih dveh desetletjih zelo razvilo. Vsak stražnik, ki patrolira, je danes znanstveno izobražen, ker obiskuje razna predavanja. Če stražnik sumi, da je bil izvršen umor, bo hitro poklical zdravnika. V primeru zločincev, ki se poslužujejo avtomobilov, vlomilcev motoristov, ki udarijo in zbežijo, bo stražnik takoj vzkliknil: „Tu je delo za laboratorij!“

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK:

Nekaj o poapnenju žil ali arteriosklerozi

Kmalu po 40. letu začne pri človeku neko bolno stanje, ki ga imenujemo poapnenje žil ali arterioskleroza ali kratko skleroza, akoravno človek tega procesa na svojem telesu ne opazi takoj, ker nima od početka nobenih težkoč. Šele pozneje, ko se približuje svojim šestdesetim letom, začuti, da ni več „takšen“, kakršen je bil še nekaj let poprej. So pa tudi slučaji, ko začutijo ljudje svojo sklerozo že mnogo prej.

V čem pa obstoji ta bolezen, se bo marsikateri vprašal: Kako nastane? Navadno na ta način, da začne polagoma notranja plast oziroma notranja kožica žil odvodnic ali arterij kazati neke spremembe. Te so nastale vsled obrabe in okvare žilne stene, ki postaja s časom na gotovih mestih vedno tanjša in krhka. Človeški organizem pa se brani nadaljnjih poškodb na ta način, da odlaga na taka mesta apnene soli in tako utrjuje spet žilne stene. Vendar pa ostane okvara v tem, da izgublja žila svojo prožnost in elastičnost ter postaja vedno trša, njena notranjost oziroma njen prehod pa vedno bolj ozek. Posledica tega pa je vedno slabša oskrba organov s krvjo, kar ima več ali manj težke posledice za splošni organizem.

Kakor pri mnogih boleznih, tako je tudi pri sklerozi dednost čisto vzrok njenega nastanka. Tudi debelost, sladkorna bolezen in obolenje hormonskih žlez so mnogokrat predhodniki te bolezni. Da tudi alkohol in nikotin zelo mnogo pripomoreta do skleroze, je povsem znano. Zastrupljenja z živim sre-

Holden gre večkrat na kraj izvršene-ga zločina, da zbere podatke, o katerih misli, da mu bodo koristili pri preizkovanju zločina. Nedavno so opazili madež barve na vlomilčevem železu, ki so ga našli na zadnjem delu nekega sumljivega avtomobila. Poslali so železo v laboratorij, da ga preiščejo. Policija je sumila, da je dotični človek vlomil v neko skladišče. Madež barve je pokazal pod mikroskopom sedem različnih barv in plasti barve, podobnih barvi skladišča. Krivdo osumljenca pa je dokazal spektrograf, ki je pokazal, da so kemične sestavine barv na železu in v skladišču enake in da so nečiste snovi obeh podobne. Osumljenca so zaprli.

Ta moderni laboratorij, ki je par minut vožnje z avtobusom oddaljen od Piccadillyja, služi policiji vse države. Notranje ministrstvo je ustanovilo takšne kriminalne laboratorije v Nottinghamu, Birminghamu, Prestonu in Wakefieldu. V Edinburgu pa je sedež laboratorija za Škotsko.

rom, svincem in raznimi drugimi snovmi morejo prav tako poškodovati žile kot na drugi strani kronične nalezljive bolezni, posebno pa sifilis.

Poleg navedenih bolezni delujejo na nastanek skleroze duševni uplivi. Pogoste psihične motnje kot so skrb, žalost, vznemirjenje, pomanjkanje nočnega spanja in prekomerni duševni naporji delujejo potom živčnih regulacij kvarno na krvni obtok, zvišajo krvni pritisk in pospešujejo s tem poapnenje žil.

Težkoče, ki jih tak človek občuti, so jako različne, ker so tudi območja ali mesta nastanka skleroze različna. Skoro nikdar se ne zgodi, da bi nastopila skleroza v vseh organih istočasno. Pač pa imajo to prednost gotovi deli telesa. Človek, ki je strasten kadilec, zboli navadno na sklerozi žil v mečih, kar opazimo na pogostem šepanju dotičnika in mora tak človek večkrat ustaviti svoj korak in se nekaj trenutkov odpočiti. Drugi zopet začuti neko duševno spremembo, kakor popuščanje spomina, pogosti glavobol in omotico, ker so pri njem poapnele predvsem možganske žile. Pri nekaterih so nastopile spremembe na srčni mišici, ki jih zdravnik dandanes spozna najlažje na posebnem aparatu, ki ga imenujejo elektrokardiograf, rezultat take preiskave pa imenujemo elektrokardiogram. Skleroza žil prebavnih organov pa povzroča motnje v prebavi.

Glede zdravljenja skleroze bodi povedano, da ne moremo pričakovati od nobenega dosedaj znanega zdravila takš-

nega učinka, da bi poapnenje žil kratkoma povsem odpravili. Kar je že organsko poškodovano, ne more postati spet docela zaceljeno in spet prožno. Pač pa zamoremo bolezen zavreti ali ustaviti do neke mere in dobe in na ta način odpraviti težkoče, ki mučijo bolnika.

Zato mora bolnik popustiti v svojem napornem delu in si privoščiti mir s tem, da malo ali za nekaj časa izpreže, kakor pravimo. Dobro in zadostno nočno spanje je za takega bolnika velike važnosti. Nezmernež v jedi in pijači bo moral postati skromnejši in to predvsem glede količine in kakovosti prehrane. Posebno bo moral znižati količino mesa in masti, ta, ki je bil dosedaj predebel, ravno tako bo zmanjšal količino soli in pijače. Najboljše je, ako si prisvoji način prehrane, kakor je običajna na kmetih, to je, malo mesa in mnogo prikuh oziroma zelenjave in svežega mleka. Taka vegetarna hrana bo imela svoj dober učinek na delovanje črevesja in ledvic. Čim manj soli je v hrani, tem manjša je potreba po pijači in čim manj tekočine dobiva telo, tem manj čela ima srce. Na ta način si bo najbolj očuval svoje srce in sploh svoj krvni obtok. Pogosto univiranje telesa in drganje kože z vodo, ki jo dobimo pri kuhanju raznih zdravilnih rastlin, bo imelo svoj dober učinek na kožno dihanje in njeno povečano izločevanje. Zračne in previdno odmerjene sončne kopeli, kakor tudi navadne polletne kopeli bodo doprinesle tudi svoje, da bo obtok krvi živahnjejši in živci okrepani. Tudi zdravilni čaji, sestavljeni iz omele, gloga, bladianove korenine in timiana ali bazilike učinkujejo pomirjevalno na sklerotičnega bolnika. In če takemu čaju pridenemo še nekaj brezovih listov in rmana, bo uspeh še boljši.

Takšen način življenja bo po vsej priliki odstranil ali vsaj omilil težkoče, ki izvirajo iz poapnenja žil, ako ni bolezen že preveč oškodovala ožilja in z njim tudi krvnega obtoka. V tem slučaju se bo moral bolnik poslužiti še onih zdravil, katera mu bo predpisal zdravnik, ki bo najbolje presodil zdravstveni položaj takega bolnika.

Pri tej priliki ne smemo pozabiti na ono domače zdravilo, ki ga pozna naše ljudstvo že par sto let in je odličnega pomena pri sklerozi. To je naš, radi svojega vonja pri nekaterih tako osvoženi, česen! Vkljub temu je česen — kakor tudi čebula — zavzel v moderni medicini končno tisto čestno mesto, ki mu po vsej pravici že davno gre. Zato ga uživajte, toda že v mladih letih, ako hočete, da dosežete v dobrem zdravju visoko starost.

Končno pa še en opomin vsakemu, ki trpi na poapnenju žil: Opusti alkohol in nikotin popolnoma, ako ne znaš ali ne moreš uživati teh dveh stvari v skromni in pametni meri!

ŠPORT

Pregled najvažnejših zimskih športnih dogodkov v tem letu.

SVETOVNO SMUČARSKO PRVENSTVO V USA

Letošnje FIS (Federation Internationale de Ski) svetovno smučarsko prvenstvo se bo vršilo v malem mestecu Aspen v Coloradu.

ZIMSKI ŠPORTNI TEDEN V HOFGASTEINU

Pred kratkim so se vršile v Hofgasteinu mednarodne smučarske in skakalne tekme, katerih so se udeležili najboljši smučarji Avstrije, Nemčije in Jugoslavije. Zelo so presenetili Jugoslavniki, ki so zasedli vsa prva mesta. K uspehu Jugoslovancev je treba pripomniti, da je pred kratkim tri tedne treniral najboljši jugoslovanske smučarje švedski državni trener Astroem.

Kot prva točka smučarskih tekem je bil tek na 18 km. Avstrijskim tekmovalcem se je poznalo pomanjkanje kondicije ter so bili na cilju popolnoma onemogli. Vkljub temu je zasedel častno četrto mesto Raffreider (Tirol). Rezultati specialnega teka na 18 km so: 1. Knific (Jug.) 1:27,20; 2. Pogačnik (Jug.) 1:30,37; 3. Rupp (Nem.) 1:31,38; 4. Raffreider (Aust.) 1:33,24; 5. Kordež (Jug.) 1:33,50 i. t. d.

V nedeljo 8. januarja pa je bilo tekmovalje štafet in skakalne tekme. Ker pa Jugoslavniki niso nastopili s popolnim moštvom za štafeto 4x10 km, se je vršila štafeta 3x10 km. Rezultati štafeta teka so: 1. Jugoslavija 1:52,20; 2. Avstrija I 1:55,49; 3. Nemčija 1:56,57 i. t. d.

Popoldne so se pred veliko množico gledalcev vršile skakalne tekme. Nastopilo je 51 skakalcev, med katerimi je imel največ uspeha že dobro znani Janez Polda (Jug.) Z velikim aplavzom je množica odobraval njegove skoke. Drugo mesto zaslužen pripada avstrijskemu mojstru Ausserleitnerju, ki je pokazal mnogo znanja. Tehnični rezultati so: 1. Polda (Jug.) 56,55,55 m: ocena 331,9; 2. Ausserleitner (A.) 51,50,52 m: ocena 323,3; 3. Mežik (Jug.) 49,51,5, 50,5 m: ocena 319; 4. Klančnik (Jug.) 50,51,51 m: ocena 318,5; 5. Eder (A.) 49,49,5, 49 m: ocena 316,5; 6. Neuper (Avst.) 49,49,48,5 m: ocena 298,1.

Preteklo nedeljo, 15. I., so bile v okviru tirolskih smučarskih tekem mednarodne smučarske tekme na veliki Berg-Isel skakalnici. 70 skakalcev Nemčije,

Italije, Švice in Avstrije je pokazalo 12.000 glavi množici svoje znanje. Posebno so se odlikovali Weiler in Brutscher (Nemčija), De Lorenzi (It.) in Avstrijci: Schlömmner, Steinegger, Dietrich in Ruepp. Zmagovalec dneva je bil Weiler (Nem.), ki je s svojim krasnim stilom in veliko daljavo bil nepremagljiv. Rezultati prvega razreda so: 1. Wiler (N.) 74,76 m: ocena 223,5; 2. De Lorenzi (I.) 70,71 m: ocena 207,2; 3. Ruepp (A.) 70,5 in 71 m: ocena 206. Rezultati drugega razreda: 1. Schlömmner (A.) 70,71 m: ocena 208,3; 2. Dengg (Nem.) 67,71 m: ocena 206,4; 3. Steinegger (A.) 70,5, 70,5 m: ocena 205,4.

ŠPORT PO SVETU

Dunajsko nogometno moštvo Vienna je preteklo soboto na povratku iz Egipta nastopilo proti vojaški reprezentanci Ankare in je zmagalo po napeti igri z rezultatom 3:2. Hokejsko moštvo Harringay Racers je premagalo reprezentanco Bratislave 7:2. Svetovna prvakinja v umetnem drsanju na ledu Čehinja Alena Vrzanova, ki se ne bo več vrnila na Češko, se je iz Anglije podala v Švico, kjer bo trenirala s švicarjem Geršwilerjem za prvenstvo Evrope.

V rokoborbi je premagala Italija — Francijo z rezultatom 5:3.

Prijatelje športa opozarjamo, da bomo pričeli v prihod. številki priobčevati ocene moštev, ki bodo nastopila v 16. kolu „Sport-Toto“. Na ta način hočemo omogočiti našim cenjenim bralcem lažje tipanje. Pazite torej na prihodnje številke!

Joko.

Izpod domače lipe

(Kakor do sedaj, objavljamo tudi danes na tem mestu pisma naših čitateljev z dežele, ki izražajo njihova osebna mnenja in uredništvo nikakor ne odgovarja za vsebino.)

KOTMARA VAS

Še živimo v Kotmari vasi in še vedno radi čitamo „Kroniko“. Da se tako dolgo nismo oglasili, temu je deloma pač naša lenoba kriva. Razen tega pa smo imeli tudi veliko dela, posebno v jeseni, da nismo imeli časa za pisanje. Dobra sadna letina je bila in sedaj imamo zopet toliko mošta, da se včasih kar malo preveč pomudimo v njegovi družbi — in tako zopet ni časa za pisanje. V novem letu se bomo pa res poboljšali, saj je sveto leto, leto milosti za vsakega kristjana in tudi za Kotmirčane.

Novic ni bilo kaj posebnih v starem letu. Porok je bilo precej; tudi nekaj takih — in to moramo z veseljem poudariti —, ki so že z eno nogo v grobu je prišlo pred oltar sv. Jurija in si obljubilo še nadaljnjo zvestobo na tem svetu in zvestobo za oni svet. Saj prej niso imeli časa — pa mislili so si, da se v mladih letih lahko živi tudi brez blagoslova sv. Cerkve. No, pa smo jih veseli, da so le prišli in so vsaj na stare dni zapustili divji zakon. Bog daj, da bi prišli še drugi, ki jih je še dovolj v naši fari.

Umrlo jih je lansko leto samo 12. Tako se vidi, da so kotmirške korenine trdne, ki se branijo z vso silo iti na oni svet.

Rojenih je bilo v lanskem letu 36, 22 dečkov in 14 deklic. Prav je tako, da je več fantov, saj ne bo treba več toliko „letanja“ za fanti kot sedaj. Naj bi zopet prišla nazaj stara naša navada, da bodo fanti hodili za dekleti.

Božične praznike smo praznovali prav slovesno. Božje službe so bile zelo dobro obiskane; prišli so tudi tisti, ki malo-kdaj vidijo sv. Jurija na konju v farni cerkvi.

Na praznik sv. Boštjana je bilo pri nas celodnevno čiščenje, o tem bomo pa posebej poročali.

Srečno in veselo novo leto vsem bralcem „Koroške Kronike“ želi organist kotmirški.

ŠMIHEL PRI PLIBRKU

Znani filozof Oswald Spengler je zapisal besede o zatonu zapadnega sveta. Mi pa ne bomo izumrli, ker pripadamo po novem statističnem stanju že k vzhodnem svetu.

Iz naše fare je bilo krščenih 46 otrok in sicer 23 deklic, 23 dečkov. V tem oziru se torej ne morejo pritožiti naše gosposdične, da zaradi tega ne pridejo „pod streho“, ker je več moških kakor žensk. Že na svet pridejo na pare, ste baje zato kar same krive, če zamudite odločilni trenutek, če stojite na napačni postaji, če zamudite brzovlak! Tudi naša morala se je dvignila, imamo več zakonskih kot nezakonskih otrok: zakonskih je 36 in 10 je nezakonskih.

Ponosmi smo, ker imamo 18 rojstev več kot smrtnih slučajev. Umrlo jih je 28: 21 odraslih, 7 pa otrok. Najstarejša žena so bili Jakobarjeva mati iz Suhel, Eiza Karničnik, 83 let stari. Najstarejši moški je bil Znidarjev oče Avguštin Mlinar, 80 let star, ki je zaspal na svoj rojstni dan. Zadnji, ki je šel od nas proč v starem letu, je bil Haninov oče, Anton Vauti, katerega smo 18. decembra z velikim spremstvom spremili k zadnjemu počitku. Pevci so zapeli žalostinke na domu in pri odprtem grobu. Umrli je bil več let mežnar naše farne cerkve. Štirje duhovniki so spremljali rajnega očeta k zadnjem počitku, prečistiti gospod svetnik in župnik Vauti iz Sel je vodil žalni sprevod. Rajni oče je bil brat g. župnika Vautija.

Komaj se je odprl zaprti čas, že so klicali g. župnik ženin in neveste iz lece. Hrastova Hilda iz Repelj je prišla iz Švice in pripeljala s seboj ženin; na Štefanovo sta si dala častno besedo pred oltarjem. Tudi Hermina Loser se je naveličala natakati pivcem. Z njo je šel 4. I. pred oltar Kurt Predot; kar na tihem pa sta obhajala svoj poročni dan Janez Verhnjak in Marija Liptajnik iz Gonovec.

Porok je bilo v fari lansko leto 16. Poročilo se je iz naše fare 11 ženinov in 18 nevest. Tako vidimo da se nevestam pri nas bolj mudi kakor ženinom, ker jih je več stopilo v zakonski stan. V največjem času prav radi prihajajo ženin iz Roža in Globasnice po naše dekleta, kar je za nas kar častno. Pa tudi naši fantje so postali malo bolj korajžni in se spustijo daleč tja v Rož, da dobijo pridne gospodinje. Tako je napravil tudi Biclnov Hanzej, ki je šel v Apače po nevesto. Mladi Biclnovi ženi pa se prav dopade tam gori, ko gleda dol na sončni šmihel.

Ne bodite nevoljni, če vam za novo leto malo več povemo, saj nam tudi naš g. župnik na novo leto toliko povedo, da si zapomniti ne moremo. Pa še to so nam povedali na prižnici, da smo letos (1949) bili bolj pridni kot prejšnje leto. 1400 obhajil je bilo lansko leto več kot prejšnje leto. Dosegli smo tako častno število 21.400. Posebno so se postavile Rinkole, ko imajo same 2070 obhajil, Večna vas 1.281, Dvor pa 330.

Pa še v tem so nas pohvalili, da smo lepo prispevali za nove zvonove, ki nam jih bo poslala tvrdka Oberascher iz Solnograda. Če bodo vsi dali, kar so obljubili, bomo imeli lepe zvonove, kar štirje bodo in lepo bodo peli; glasovi bodo d, fis, a, h, lahko kar poskusite, kako bodo peli. Aleluja bodo že močno zapeli ti jubilejni zvonovi.

Še nekaj imajo g. župnik v načrtu, tega pa še nočejo povedati. Kar tako namigavajo, kaj bo kaj s Katarino! Tam bo menda pa tak zvon, da se bo slišal na Komel pa tja do Dobrle vasi, od Pece pa tja do Velikovca. Zato boste pa k nakupu tega zvona vsi prispevali, ki ga boste poslušali, kajne da?

SKOČIDOL—PODRAVLJE

Minulo leto je bilo v naši župnji rojenih 15 otrok, 9 fantov in 6 deklic, krščenih od teh pa tu le 4, vsi drugi pa v bolnici v Beljaku. Iz krstnih knjig je razvidno, da je bilo zlasti v času pred letom 1900 včasih tu rojenih in krščenih na leto 30—40 in več! — Naj rastejo v starosti, modrosti in v milosti pri Bogu in pri ljudeh! — Poročenih je bilo 8 parov, predlanskim 5. Naj vztrajajo v ljubezni in medsebojni zvestobi ter naj bodo krščanski vzgojitelji svojih otrok! — V večnost je pa odpotovalo 9 oseb, med njimi 2 otročiča in 7 odraslih: Čelisnik France Tonček, Krainer Lucija, Aichholzer Ana, Scharwitzl Ana Ivana, Weidacher Janez, Trink Mihael, Ragonig Janez, Winkler Pepček in Romauch Magdalena. Vseh odraslih starost je znašala 544 let, povprečno življenska doba posamnih pa 77 let. Naj vsi v miru počivajo! Prevideni so bili vsi! — Prvospovedancev je bilo 22, prvooobhajancev 15, birmancev 29, vernikov je v župniji 1200, obhajil letnih je bilo v fari 4000 in v misijonišču Vernberk svetnih 1800, redovnih 22.000. Prejemkov je imela farna cerkev v minulem letu za razne navadne potreščine (tekoče) in nekaj izrednih popravil in nabav na osebo 13 šil., izdatkov pa 12.85 šil. — Cerkveni prispevek za škofijo je pa še marsikateri na dolgu. Naj tudi vsak tako rad sledi vsem dobrovoljnim! — Zvona imamo tudi še vselej koj dva, ja, dva mala, mala in še ta dva ie izposojena — klinkovca! Vse lepe nove izza leta 1923 je vzela vojna! Naj bi jih plačali oz. nadomestili ti, ki so jih siloma vzeli leta 1943! Le edini stari v podravljskem zvoniku, vlit svojčas v sončni Gorici, je obe svetovni vojski nezasežen — preživel! Naj njegovega vabljenja nikdo ne presliši!

Koncem meseca prosinca in začetkom meseca svečana se mora za vso našo župnijo vršiti po mnogih letih spet enkrat farni misijon. Pridite, farani, radi ob vsakem vremenu in se že zdaj na to pripravite! Po vsej škofiji sloveči govornik in pripovednik zna vas in nas, vse bolj zadovoljiti! Misijon bodi obnovev in poživitev duha, duš volje in sre!

Meseca grudna je teren ob Dravi od vasi Drava do vasi Podravlje in sicer do onega mesta, kjer je do leta 1918 stal stari most čez Dravo, ogledovala posebna komisija okrajnega glavarstva v Beljaku ter okoliških občin pod vodstvom in predsedstvom okrajnega glavarja samega. Obstaja namreč namen južno stran tega Obdravja zopet zvezati z mostom s severno stranjo, zlasti s kolodvorom v Podravljah. Zdi se, da ni še končnoveljavnega sklepa, kje (t. j. na

katerem mestu) naj bi novi most postavili. Najbrž bo stavljen že to leto med vasio Drava na južni ter p. d. Mrijžarjem na severni strani reke. Naprava mosta bi bila velika dobrota za oba bregova reke, kajti sedaj ob beljaških mostov čez Dravo do rožeškega mostu ni nobenega prehoda čez glavno koroško reko. Vmes so le nekateri brodovi na ladje na žico. Tudi vozniki in avti bi most nujno rabili.

Podravlje so v zadnjem letu tudi tehnično stopile izza izoliranosti zelo v ospredje, vsaj menda za 5—10 let. Neko veliko in menda največje tovrstno podjetje v Avstriji je začelo po dolgih preizkušnjah zemljišča kopati na podravljskem vresju ob Dravi za elektrarno v Kolbnici v Melski dolini fini pesek, ki se tu nahaja. Že stojijo velikanska dvigala za pesek, v katerih bodo pesek čistili in sortirali, predno ga bodo odpeljali na podravljski kolodvor, od koder pojde po železnici na določeno mesto. Tudi električni tok je že tja napeljan. V sredi izbranega ozemlja se dviga velikanski, daleč okoli vidni in ponoči pogosto kot mogočni svetilnik rabljeni stolp. Tekom tekočega meseca bo dobivljanje peska že v polnem obratu. Podjetje zaposluje okoli 20 delavcev pod vodstvom dveh inženirjev. Več 100.000 kubikov peska mislijo v zgoraj navedeni namen dvigniti iz zemlje in odpeljati v Kolbnico za ono tam nastajajočo ogromno električno centralo, ki bo vse koroško in bližnje ozemlje Avstrije oskrbovala tudi pozimi z izdatnim električnim tokom. Naj delo dobro napreduje v korist in blagor gospodarstva!

Tekom lanskega leta je po bližini in tudi po mnogih naših vaseh žal naglo-ma zavladalo neozdravljivo obolenje t. zv. ohromenje svinj. Zlasti so bile okužene po tej kugi vasi Skočidol, Dragniče, Vernberk (tudi grad) in deloma tudi Dole in Podravlje. Več kot 100 svinj — obolelih in zdravih — je oblast zaplenila gospodarstvom. Hleve morajo sedaj razkužiti in 6 mesecev svinjerejci ne smejo nabaviti novih svinj. S tem je bila prizadetim gospodarstvom povzročena velika škoda. Pa brez božje volje se ničesar ne zgodi, saj pravi Gospod, da niti las z naše glave in niti vrabček s strehe brez nje ne pade! Oškodovanec, imej zaupanje kakor n. pr. svojčas potrpežljivi Job in misli z njim in upaj „Bog je dal, Bog je vzel, hvaljeno bodi njegovo sveto ime!“ In kakor Jobu, bo vsedobri Bog dal blagoslov potem tudi spet tebi in morda v še večji meri!

VERBERG—SKOČIDOL

V Vernberku je morda največje žensko misijonišče naše škofije, ki skrbi za misijonske sodelavke za misijonski red v južni Afriki, ki pa prireja tudi duhovno-obnovitvene dneve za udeležence in udeleženke iz vse krške škofije. Vsaka mladenka, ki vstopi v ta red, je najprej učenka, potem reflektantka, potem novinka in končno redovnica (sestra). Dvakrat v letu se vršijo slovesni (Nadaljevanje na 8. strani)

Karel Mauser:

Mrtui rad

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

8.

Potlej se je Podlipnik vzdignil. „Poznali ste Hanzejevo mater. Ljudje pravijo, da je bila podobna Kašnikovi dekli.“ Folteju so besede kar zdrsnile iz ust.

Podlipnik se je zasukal. „Kaj čenčaš! Ne dregaj v gnoj! Že tako dovolj smrdi.“

Počasi je odšel iz izbe. Foltej je obsedel za mizo in v srcu mu je ostala neznana teža. Nenadoma je začutil, da je izba čudovito prazna, da je vsa velika hiša prazna in da bi odmevalo po vsej Podlipnikovi zemlji, če bi zdaj zakričal.

Podlipnik se pred Foltejem ni opral.

Foltej je pobral v koš suhe hruskove krljice. Nihče se ne zmeni zanje, da bi jih zanesel v banko¹⁶ na podstrešje.

Na podstrešju je polmrak. Foltej stresla hruske v banko in se razgleduje. Včasih, ko je bil še otrok, je rad brskal po

podstrešju med starim železjem in staro šaro. Polomljena kolesa, zvegan kanterle,¹⁷ ki so ga razžrli črvi, pozabljene knjige z zviti platnicami, velike začrnele pajčevine, osirji na latah, vsa mogoča ropotija, ki je pozabljena ležala po kotih. Nekoč je med listi stare mašne knjižice našel celo materino sliko. Spravil jo je.

Ko je zaprl banko, je stopil po podstrešju. Še vedno je vse kakor je bilo nekoč.

Ustavil se je ob zibel. Zaprta je ležala poleg zlomljenega kolesa.

Kot otroka ga zibel ni zanimala. Ogle dal si je sicer rože na stranicah in veliko rdeče srce, toda zibel zanj ni imela nobene privlačnosti. Nikoli ni videl, da bi tekla v hiši. Gotovo so jo koj zanesli na podstrešje, ko so njega nehali zibati. Počasi se je naprašila, rože na stranicah so otemnele, le veliko rdeče srce je sijalo z zelenkaste podlage.

Foltej se je sklonil nad njo. Zazdelo se mu je, da na njej še počiva materina roka.

Odšel je nazaj k banki in poiskal cunj. S čudno ljubeznijo je obrisal prah s stranic in očistil tudi veliko rdeče srce.

Potlej jo je vzel v roke in jo zanesel k okencu. Pri svetlobi si jo je natančno ogledal.

Preprosta roka je narisala te rože. Nageljci so in rože, ki jih Foltej ne pozna. V velikem rdečem srcu je božje ime.

Bogve koliko Podlipnikovih rodov je prezibala ta zibel. Stara je videti, toda močna je še. Kakor za večno narejena. Zdaj se je ustavila. Njega je še odzibala, čakala je morda še tri, štiri leta v izbi, potlej je vedela, da čaka zaman.

Tedaj jo je oče pograbil in morda z jezo zanesel sem na podstrešje. Petnajst let je morda že od tega, morda že več.

Čudna sladkost napolnjuje Folteja. Kažar pride Greti k Podlipniku, tedaj bo šla zibel spet v izbo. Ne bo stala prazna tu na podstrešju in samevala.

Zanesel jo je v kot in navlačil cunj iz banke. Potlej se je nenadoma premislil in jo zanesel k sebi v naizbo. Škoda, da bi se zibel končavala v tem prahu in med temi pajčevinami. Oče tako nikoli ne pridejo v naizbo. Na podstrešju pa jo tudi ne bodo pogrešili. Mar jim je za zibel.

Ko je Foltej zvečer legel, se mu je zdelo, da je zibel živa in da govori. Naizba je dobila nov obraz, nekaj novega je zadihalo v Podlipnikovi hiši.

Foltej premišlja.

Samo njega je odzibala ta zibel, njega edinega. Potlej jo je oče zanesel na podstrešje in jo vrgel med ropotijo. Kako da ni bilo več otrok? Podlipnikov rod je

bil vselej močan in trden, v očetu pa je nenadoma uplahnil in osamel.

Spet je Foltej pri Motnikovemu. Morda bi moral Hanzej tudi ležati v tej zibel? Zakaj je bil očetov smeh na dvoru tako tuj, tako nič očetov?

Potlej pride Gretin obraz. Droben obraz z modrimi očmi.

Kaj nama mar preteklost! Kakor je že bilo, midva pričeva nov Podlipnikov rod.

Foltej v temi vidi poslikano zibel.

V sanje pa vendar pride tudi Mojca s svetlimi kitami. Foltej ne ve kako. Zjutraj se od vseh sanj spomni samo tega, kako je Kašnikova Mojca za roko pripeljala Motnikovega na Podlipnikov dvor.

*

Jesen je nagrmadila poslednje delo. Pospravili so čompe, pospravili sirek.

Ljudje so se pričeli oddihavati. Zdaj ko se bo delo uneslo, dečvam tudi čez dan ne bo tako dolgčas kakor v poletju. Noči bodo za fantovanje že kar mrzle.

Podlipnikovemu je nazadnje vseeno. K Pečniku lahko pride tudi zvečer v hišo in vasuje pri Greti, dokler se mu zljubi. Pečnik ga je vesel in Greti tudi. Nekaterim pa ni vseeno. Kjer stari za mlado ljubezen še nič ne vedo, je težko na večer priti v hišo. Pod oknom mendera jo betini, na oknih prezebajo dečve. Sreca spletajo sanje, ki včasih prav nikamor ne kažejo. (Dalje prihodnjič)

¹⁶ skrinja

¹⁷ omara

(Nadaljevanje s 7. strani)

sprejemi v imenovane skupine. Tak sprejem je bil tudi na praznik Marijinega Brezmadežnega Spočetja meseca grudna lani. Na predvečer je bila zaobljuba novink (preoblečenje), na praznik sam pa slovesna profesja (zaobljuba) dveh sester. Novink je bilo 6. Obrede z lepimi nagovori je izvršil nadpastir sam ob asistenci več duhovnikov in ob navzočnosti sorodnikov sprejetih ter mnogobrojnih vernikov. Mnogo novink in sester je posebno iz Zgornje Avstrije, nekaj tudi iz Tirola, le malo iz Koroške, nobene pa še ni iz Skočidola in okoliških župnij. Misijonsko osebje šteje sedaj 60 oseb. Naj raste in se množi in mnogo koristnega izvede za okrepitev svete vere doma in posebno v poganskih krajih sveta!

Na nedeljo pred božičem in na god svetega Štefana so priredile sestre tudi nekaj ljubkih pastirskih in jasličkih iger z lepimi deklamacijami in recitacijami mladenk in mladincev. Nemalo med njimi jih je bilo slovenskega rodu. Vsi so svojo jim poverjeno nalogo ob številni udeležbi ljudstva, odraslih in mladine, izborni rešili. Jedro prireditve je tvorila organizacija „Katoliška mladina“, ki ima sedaj 30 članov in članic. Najbolj ganljiv je bil prizor „iskanje prenočišča“. Pa tudi krščanska karitas (dobrodelnost) je topot vršila svojo nalogo z obdaritvijo mnogih revnih otrok iz domače in sosednih župnij z raznimi malimi potrebščinami.

ŠT. JAKOB V ROŽU

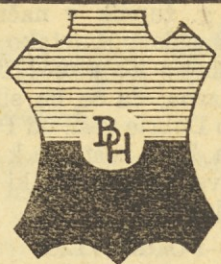
Blizu kranjske meje smo doma, ni čudno, da smo včasih tudi malo bahavi. Tokrat pa se moremo pohvaliti kar po pravici, najlepši občinski dom imamo v slovenskem delu Korotana. Vsaj tako smo slišali pripovedovati prejšnji teden pri blagoslovitvi doma. — Dom stoji na zelo lepem prostoru, poleg župnišča,

KUPIM

lepa in zdrava

OREHOVA DEBLA
s korenino**F. SCHNABL, Celovec,**
Gartengasse 37, tel. 39-4-63**Najboljše
modno blago
in perilo***Grüner***Celovec - Klagenfurt
Burggasse***Kinder* **FOTO** *Ella Petrykiewicz*
FOTOGRAF
BELJAK - Villach

Poročne in darilne slike ter slike za legitimacije. Izvrševanje fotoamaterskih del.

Nov naslov:
Postgasse 3, Tel. 49-36**Baeve, lake, emajle, laneni fienež,
slikaeske in pleskaeske potrebščine**kupite naj-
bolje pri**PETER DE CILLIA**
FELDKIRCHEN - Telefon 73in pri podružnici:
Celovec - Klagenfurt, St.-Veiter Straße 35 - Tel. 28-38**USNJE** in vse čevljarske potrebščine**PRODAJALNA USNJA****HANS BON****Celovec - Klagenfurt - Osterwitzgasse 4****Nakup kož! Prevzem v strojenje proti plačilu.**

stavbni prostor pa je odstopilo župnišče. Dom je gradila občina, ker pa ne bi zmogla vseh stroškov, je h gradbenim izdatkom prispevala tudi dežela.

V občinskem domu ni dobil lepih in primernih prostorov samo občinski urad, v njem imata primerne prostore tudi orožniška postaja in pa poštni urad. Tako bodo v občinskem domu vsi ti uradi, s katerimi imamo največkrat opraviti in ki so bili do sedaj porazmetani po vsem kraju.

Blagoslovitvene posle občinskega doma je ob navzočnosti preč. g. župnika s Podgorij dr. J. Hornböcka opravil preč. gospod dekan Fr. Šenk. Pri blagoslovitvi je bil navzoč seveda tudi predstavnik lastnika občinskega doma, naš gospod župan, navzoči pa so bili tudi zastopniki vseh strank.

TUJSKOPROMETNO PODJETJE**DOSSI-OBERSTEINER****Celovec—Klagenfurt, Obstplatz 5 (Foto-Ecke)**
Tel. 38631**ROMARSKA POTOVANJA 1950****RIM:** v marcu, aprilu, maju, septembru, oktobru**LOURDES:** v juniju**Sv. VIŠARJE in MARIAZELL:** stalno

Pri pismenih vprašanjih prosimo za priložitev znamke

Farna mladina nam je priredila v Narodnem domu v St. Jakobu na dan sv. Štefana in na dan sv. treh Kraljev prelepo igro „Peterčkove poslednje sanje“. Res moramo biti mladini hvaležni za to lepo predstavo, ko smo skupno s Peterčkom poromali k kralju Matjažu pod Peco in s njim tudi mi doživljali sveto-nočno skrivnost v gozdu.

Vsi igralci so na splošno zelo lepo predstavljali in igrali svoje vloge, četudi so bili mnogi prvič na odru. Še posebej moramo pohvaliti Peterčka, ki ga je predstavljaval Užmanov Hanzej. Ta je svojo vlogo predstavljaval izredno lepo in je v resnici tudi svojo življensko usodo združeval z igrano vlogo.

Dne 15. januarja so naši igralci ponovili igro v Svečah.

Dne 6. januarja so igrali igralci z Lipe v št. jacobski fari na Reki Drobosnjakovo igro „Rojstvo Jezusa Kristusa“; igro so ponovili dne 8. januarja v Podgorjah. Izredno hvalevredno je, da so se domači igralci lotili vpriporitve del našega ljudskega domačega pesnika. Hvalevredno pa je bilo tudi predstavljanje te igre, vse igralce moramo pohvaliti, petje je bilo tako lepo, da smo se mu kar čudili.

GRABLJA VES

Po dolgem molku se moramo tudi mi spet oglasiti v našem priljubljenem listu „Koroška Kronika“, katero prav radi in z veseljem prebiramo, saj nam pri naša novice iz vseh vasi naše zemlje. Danes hočemo dokazati, da tudi Grabljčani še ne spimo zimskega spanja.

Letino smo imeli, hvala Bogu, res kar dobro. Dobri so bili zlasti pridelki rži in pšenice, pa tudi ovsu in leče, ki nam bo še marsikaterega dojenčka pomagala nasititi.

Tudi krompir nam ni odrekel, gotovo smo ga pridelali še enkrat toliko kot prejšnje leto. Še sv. Urban ni pozabil na nas, podaril nam je polne sode do-brega mošta, da se že sedaj pozimi možki vsak dan z njim „troštajo“ brez skrbi, da bi ga zmanjkalo za poletje. Le

ajda ni obrodila, ker jo je toča preveč pobila. Saj je padala toča težka tudi do 5 dkg, kar ne pomni niti najstarejši ljudje pri nas, in ti dosega 80 let ter še preko.

Pozno v jeseni smo imeli vode več kot preveč, več kleti je bilo preplavljenih in mnogo njivskih ter vrtnih pridelkov je bilo pri tem uničenih ali vsaj pokvarjenih.

Sedaj pozimi šele vidimo, kakšno do-broto smo dobili z napeljavo električnega toka. Poleti še nismo vedeli toliko ceniti te dobrote, sedaj so se nam še posebej priljubili svetli srebrni žarki, ko moremo ob njih ob dolgih zimskih večerih opravljati vsak svoje delo. Tako bomo tudi lažje zacelili rane, ki nam jih je napravila v denarnicah napeljava električnega toka.

Pozabiti ne smemo še omeniti tkalskega tečaja, ki ga pri nas prav pridno obiskujejo kmečka dekleta, ker vedo, da „ono kmečko dekle nekaj velja, ki vso obleko iz domačega platna ima.“ To nedeljo, to je 22. januarja, bo razstava tkalskih izdelkov, ki so jih napravila naša dekleta. Mogoče bomo o tej razstavi še kaj poročali.

Radio Schmidt**Prodaja - popravila
žarnice**

Vaša strokovna trgovina

CELOVEC - Klagenfurt

Bahnhofstraße 22 - Telefon 29-48

VEDNO VELIKA IZBIRA**ORIENTALSKIH IN PERZIJSKIH PREPROG,**

na roko vozlanih in žametnih (velournih) preprog ter tekačev. Blago za pohištvo, zavese, pregrinjala za mize in divane.

Popusti za preprodajalce, hotele in gostilne. — Plačilne olajšave. — Da jemo v to stroko spadajoče nasvete za opremo sob, po želji tudi na licu mesta.

Strokovna trgovina za preproge, pohištveno blago in zavese

DIR. JOSEF RADLMAYR
BELJAK - VILLACH

TRGOVINA NA DROBNO: POSTGASSE 3 TELEFON 47-67 - 4447

Gledališče

24. jan.: Piskrovez. Opereta. Red B.
25. jan.: Prevarani kadi, opera, Coppelia, balet. Zaključena predstava za delavsko zvezo.
26. jan.: Gabriele Dambro-ne. Drama.
27. jan.: Schiller: Don Carlos. Drama. Premiera. Red A.
28. jan.: Piskrovez.
29. jan.: Gabriele Dambro-ne.

RICHARD BILLINGER:**„Gabrielle Dambro-ne“**

Celovsko mestno gledališče je stavilo s tem novim dramatičnim delom na svoj spored dramo, ki zadovolji človeka, željnega moralne obnove človeštva, s svojo vsebino. Avtor igre „Gabriele Dambro-ne“, z drugim imenom „Am hohen Meer“, Richard Billinger, je sodoben avstrijski pisatelj. Rodil se je 20. julija 1893 kot kmečki sin na Zgornjem Avstrijskem. Postal naj bi bil duhovnik in je študiral pri jezuitih, kasneje pa je pričel študij filozofije. Billinger, ki je spisal do sedaj 16 dramskih del in večje število pesmi, je dovršen prikazovalec človeških likov in značajev. To dokazuje v vseh svojih delih. Izmed katerih je posebno omembe vredno „Gabrielle Dambro-ne“, kjer so značaji posebno izrazito podani. Billinger je trenutno vneto na delu za izgotovitev nove drame.

Vloga Gabrielle, ki jo je imela Ingold Platzer, je bila težka, toda odlično rešena. Gdč. Platzer je ponovno dokazala svoje igralske zmožnosti. Velika je za-sluga režiserja Willija Dunkla, ki je sam tudi dovršeno prikazal v močnem duševnem boju stoječega slikarja Medino, da so bile vloge pravilno razdeljene med igralce, ki so vsi zelo zadovoljivo rešili svojo nalogo. S svojim odličnim podajanjem so stopili v ospredje predvsem še Agnes Busch, Grete Bittner, Friedl Roth, Heide Mautz, Johanna Aust, Walter Kochut, Rolf Dietrich, Leonhard Horak in Martin Hirthe.

Za zelo okusno slikarstvo je poskrbel Edi Winkler. Predstava je doživela velik uspeh in jo priporočamo tudi vam.

Radio Celovec**NEDELJA, 22. januarja:**

7.15—7.30 Glasbeni jutranji pozdrav.

13.30—14.00 Domača in lahka glasba.

PONEDELJEK, 23. januarja:

9.00—9.30 Zanimivosti. — Pouk slovenščine. — Glasba.

TOREK, 24. januarja:

9.00—9.30 Poročila. — Predavanje za gospodarje. — Jutranja glasba.

SREDA, 25. januarja:

9.00—9.30 Poročila. — Predavanje za gospodinje. — Glasba

ČETRTEK, 26. januarja:

9.00—9.30 Poročila. — Pouk slovenščine. — Slovenske pesmi.

15.00—15.15 Pravljica za otroke.

PETEK, 27. januarja:

9.00—9.30 Poročila. — Zdravniško predavanje. — Glasba.

SOBOTA, 28. januarja:

9.00—9.30 Vzori mladini.

Zahtevajte*Finkensteiner*estnine, domači kakovostni
proizvod